

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2016–2019

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jan Šubrt

Struktura a fungování Vězeňské služby České republiky

Praha 2019

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jiří Víšek

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2016–2019

BACHELOR THESIS

Jan Šubrt

**The Structure and Functioning of Prison Service
in the Czech Republic**

Prague 2019

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Jiří Víšek

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 30. ledna 2019

.....
Jan Šubrt

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jiřímu Víškovi za vstřícný přístup a odborné rady při zpracovávání zvoleného tématu.

Anotace

Bakalářská práce se tematicky zaměřuje na Vězeňskou službu České republiky, veřejnosti málo známou státní ozbrojenou složku, která zajišťuje bezpečnost a pořádek ve vězeňském a justičním sektoru. Práce se zabývá strukturou a fungováním tohoto bezpečnostního sboru jak z hlediska legislativního ukotvení, tak z pohledu organizačního a uvádí hlavní úkoly, které Vězeňská služba České republiky plní. Na činnost a strukturu sboru je pohlíženo v logickém sledu jednak z hlediska výkonu činností, jednak z pohledu organizačního dělení. Těžiště práce spočívá především v sumarizaci charakteristik organizačních jednotek, průběhu výkonu vazby, průběhu výkonu trestu odnětí svobody a výkonu zabezpečovací detence. Závěr práce seznamuje s Konceptí vězeňství do roku 2025 a podrobněji představuje strategické cíle roku 2018. Přílohy práce pak tvoří ukázky autentických žádostí, příkazů a dalších materiálů používaných Vězeňskou službou České republiky v reálné praxi.

Klíčová slova

Akademie Vězeňské služby, koncepce vězeňství, penologie, trest odnětí svobody, vazební věznice, Vězeňská služba ČR, věznice, výkon vazby, zabezpečovací detence, zaměstnávání odsouzených.

Annotation

Bachelor thesis focuses on Prison Service in the Czech Republic, not very familiar state armed force, which provides security and order in custodial and judicial sector. The thesis deals with the structure and functioning of this security force from the legislative as well as organizational point of view, and presents main tasks, carried out by Prison Service in the Czech Republic. The functioning and structure of the force are described logically from both, the activity and organizational point of view. The core of the thesis focuses on summarization of organizational unit characteristics, the course of detention, the course of prison sentence and the course of security detention. The conclusion of the thesis introduces Prison Service policy until 2025 and strategic goals of 2018 in detail. The appendix includes examples of authentic applications, orders and other materials used by Prison Service in the Czech Republic in practice.

Keywords

Detention centre, detention, employment of sentenced prisoners, penology, prison sentence, Prison Service Academy, Prison Service in the Czech Republic, prison service policy, prison, security detention.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY	11
1.1 Úkoly Vězeňské služby České republiky	11
1.2 Personál Vězeňské služby České republiky.....	13
1.2.1 Příslušníci Vězeňské služby České republiky	15
1.2.2 Občanští zaměstnanci	17
1.3 Strukturalizace Vězeňské služby České republiky	19
2 ORGANIZAČNÍ JEDNOTKY.....	21
2.1 Vazební věznice	23
2.2 Věznice	25
2.3 Ústavy pro výkon zabezpečovací detence	26
2.4 Generální ředitelství.....	28
2.5 Akademie Vězeňské služby České republiky	29
3 LEGISLATIVA	30
3.1 Vnější právní normy	30
3.2 Vnitřní právní normy	31
4 VÝKON VAZBY	32
4.1 Příjem do výkonu vazby	32
4.2 Rozdělení dle druhu vazby	33
4.3 Práva a povinnosti osob ve výkonu vazby	34
4.4 Kázeňské tresty	37
4.5 Propuštění z výkonu vazby	38
5 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY.....	40
5.1 Příjem osob do výkonu trestu odnětí svobody	40
5.2 Rozdělení dle stupně zabezpečení	41
5.3 Zaměstnávání odsouzených	42
5.4 Propuštění z výkonu trestu odnětí svobody	46
5.5 Propustný stupeň vnitřní diferenciacie (PSVD).....	48
5.6 Přerušování výkonu trestu odnětí svobody (PVTOS).....	50

5.7	Práva a povinnosti odsouzených.....	51
5.8	Program zacházení.....	54
6	VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE.....	55
6.1	Ústavy pro výkon zabezpečovací detence.....	56
6.2	Aktivity chovanců.....	57
6.3	Základní práva chovanců.....	57
7	KONCEPCE VĚZEŇSTVÍ DO ROKU 2025.....	59
7.1	Vybrané strategické cíle.....	60
	ZÁVĚR.....	65
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	67
	SEZNAM ZKRATEK.....	69
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	70
	SEZNAM PŘÍLOH.....	71

ÚVOD

Pro Českou republiku, stejně jako pro každý stát na světě je bezpečnost jednou z hlavních priorit. Hlavními a nejviditelnějšími složkami, které se na zajištění bezpečnosti a ochrany veřejného pořádku podílejí, jsou Policie České republiky a Armáda České republiky. O dalších bezpečnostních složkách se však obecně příliš mnoho neví. Nejenže nejsou na veřejnosti tolik vidět, ale veřejnost ani neví, jaká je jejich služební náplň a organizace. Nicméně pro bezpečnost a správné fungování státu jsou i ostatní bezpečnostní složky životně důležité. Jedná se např. o Celní správu České republiky nebo, jak je tomu v případě této práce, o Vězeňskou službu České republiky.

Vězeňská služba České republiky je snad nejméně viditelnou a asi nejvíce přehlíženou složkou, příslušníci této složky s oblibou říkají, že je to sbor „za zdí“. Veřejnost o organizaci a práci ve Vězeňské službě České republiky ví velmi málo. Přitom příslušníci sloužící v tomto bezpečnostním sboru střeží a dohlížejí na tisíce odsouzených a obviněných osob. Mnoho z těchto uvězněných osob má za sebou rozsáhlou kriminální činnost a dozor nad nimi je tak ve všech ohledech nadmíru náročný, hlavně po psychické stránce.

Pro téma Vězeňské služby České republiky se autor rozhodl ze zcela pochopitelných důvodů, neboť se jím jednak dlouhodobě zabývá a jednak je sám příslušníkem tohoto bezpečnostního sboru již jedenáct let, posledních šest let zastává pozici vrchního inspektora strážní služby, ze které vyplývá i postavení velitele strážní směny.

Vězeňská služba České republiky je jednou z nejmenších ozbrojených složek působících na celém území České republiky, nicméně i tak má několik tisícovek příslušníků a občanských zaměstnanců. Proto je zapotřebí určitá organizace a koordinace činností v jejím rámci. Výkon trestu, výkon vazby a výkon zabezpečovací detence je pak vykonáván v rámci jednotlivých organizačních jednotek, tj. věznic, vazebních věznic a ústavů pro výkon zabezpečovací detence, umístěných po celé České republice.

Cílem této práce je zanalyzovat činnost a náplň Vězeňské služby České republiky, charakterizovat a představit její složky a způsob fungování. Důležitou součástí práce je také zasazení Vězeňské služby České republiky do legislativního rámce, který je pro

fungování všech jejích organizačních jednotek naprosto nezbytný. Záměrem je přiblížit strukturu a život ve věznicích, tj. popsat proces od příjmu až po propuštění vězněných osob, který zahrnuje příjem do výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody či zabezpečovací detence, vymezení práv a povinností v těchto represivních opatřeních státu, stupně vnitřní diferenciací, program zacházení a postup propuštění. V závěru je také věnována pozornost novému konceptu vězeňství do roku 2025.

1 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

Vězeňská služba České republiky vznikla dnem 1. ledna 1993 na základě zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. Hospodaří s majetkem státu a je jeho samostatnou účetní jednotkou. Jedná se o bezpečnostní ozbrojený sbor, který je řízen generálním ředitelem Vězeňské služby České republiky. Generálního ředitele jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti, jemuž také generální ředitel odpovídá za činnost Vězeňské služby České republiky.

Vězeňská služba České republiky (dále také Vězeňská služba ČR nebo VS ČR) zajišťuje výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a výkon zabezpečovací detence. Dalšími úkoly Vězeňské služby České republiky je zajišťování bezpečnosti a ochrany pořádku při výkonu soudnictví a správě soudů, v budovách státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. V neposlední řadě jsou prostřednictvím Vězeňské služby České republiky zajišťovány eskorty vězněných osob a výzkum v oboru penologie, jehož výsledky aplikuje v praxi. Dále jsou tímto bezpečnostním sborem zajišťovány ostatní dílčí činnosti v justičním sektoru.

Organizačními jednotkami Vězeňské služby ČR jsou generální ředitelství, vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště a Akademie Vězeňské služby. Generální ředitelství je garantem fungování celého sboru a zabezpečuje plnění společných celoplošných úkolů všech organizačních jednotek, které metodicky řídí a kontroluje.

Vězeňská služba ČR působí na území České republiky se sídlem v Praze.

1.1 Úkoly Vězeňské služby České republiky

Činnost Vězeňské služby České republiky vyplývá z platných normativních právních aktů, kterými se tento ozbrojený sbor řídí. Zejména se jedná o zajišťování výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody, zajištění ochrany pořádku a bezpečnosti v budovách soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti České republiky a o další dílčí činnosti v justičním sektoru.

Působnost Vězeňské služby ČR vymezují tyto činnosti:

- spravuje a střeží vazební věznice a věznice, odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody;
- spravuje a střeží ústavy pro výkon zabezpečovací detence;
- střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody a eskortuje tyto osoby do výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence, a to bezprostředně po ukončení výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody;
- prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění;
- provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky při výkonu vazby a při výkonu trestu odnětí svobody;
- zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva i v jiných místech jejich činnosti a zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství;
- vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody;
- provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby;
- vede evidenci osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky;
- plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána;
- zabezpečuje vzdělávání příslušníků Vězeňské služby ČR a občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR, které provádí Akademie Vězeňské služby ČR, a vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště;

- poskytuje zdravotní služby ve svých zdravotnických zařízeních osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu zabezpečovací detence a osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby; v případě potřeby zabezpečuje zdravotní služby u mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb;
- poskytuje nebo zajišťuje odbornou péči osobám s adiktologickou poruchou, které jsou ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence;
- v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem objasňuje a prověřuje vlastními pověřenými orgány trestné činy osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence; ve spolupráci s Generální inspekcí bezpečnostních sborů se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti příslušníků Vězeňské služby ČR a občanských zaměstnanců zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě ČR spáchané při výkonu služby nebo při plnění pracovních úkolů.¹

1.2 Personál Vězeňské služby České republiky

Ve Vězeňské službě České republiky působí příslušníci, tedy ti, kteří vykonávají službu v uniformách a na které se vztahuje zákon č. 361/2003 Sb. Vedle nich zde pracují i civilisté, zejména v tzv. správní službě – pedagogové, psychologové, vychovatelé, sociální pracovníci, lékaři, kuchaři, údržbáři, pracovníci ekonomických, správních a dalších oddělení. Pro ty je užíván termín zaměstnanci a vztahuje se na ně zákoník práce.²

Na základě dlouholeté zkušenosti autora lze říci, že velkým problémem je vysoká fluktuace strážných a dozorců. Většinou jde o mladé lidi, kteří nemají žádné pracovní návyky a předchozí zkušenosti, jak se chovat k vězněným osobám. Nejsou zvyklí na výkon služby se zbraní a nemají ani dostatečné znalosti o chodu vazební věznice nebo věznice. Jsou okamžitě zařazováni na pozici dozorce, přičemž převážná část dozorců pracuje v přímém styku s vězněnými osobami. Zvládnutí pracovních povinností však

¹ Viz § 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

² SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. ISBN 978-80-7372-287-6, s. 24.

stojí právě na osobnostní vyzrálosti těchto mladých lidí, kteří v každodenních činnostech musí čelit velmi zkušeným, o mnoho let starším recidivistům nebo pachatelům závažné trestné činnosti.

Jako optimální se proto jeví zařazovat nově přijaté příslušníky k výkonu služby na dozorcí stanoviště, a to až po odslouženém minimálně jednom roce na oddělení vězeňské stráže, kde by získali potřebné zkušenosti.

Ve Vězeňské službě České republiky stále přetrvávají problémy v souvislosti se zajišťováním výkonu služby především ve vazebních věznicích v Praze. Výkon služby je zajišťován převelením příslušníků z jiných věznic k výpomoci. Celkem bylo za rok 2017 převeleno 148 příslušníků. Vývoj věkového složení zaměstnanců ukazuje tabulka 1.

Dalším problémem je přijímání nových příslušníků. Souvisí především s malou mzdovou konkurenceschopností Vězeňské služby České republiky na trhu práce na jedné straně a náročnými požadavky kladenými na uchazeče o přijetí do služebního poměru na straně druhé.³

Tabulka 1: Vývoj věkového složení zaměstnanců VS ČR (stav k 31.12. 2017)

Rok	do 25 let	26-30 let	31-35 let	36-40 let	41-45 let	46-50 let	51-60 let*)	nad 60 let	Celkem
2006	1030	1782	1797	1483	1351	1092	2156	0	10691
2007	996	1661	1780	1460	1397	1075	2136	0	10505
2008	1087	1558	1850	1450	1433	1037	2039	0	10454
2009	1140	1501	1844	1573	1450	1110	2084	0	10702
2010	999	1463	1778	1670	1412	1151	1974	0	10447
2011	1074	1388	1763	1760	1395	1200	1993	0	10573
2012	1082	1396	1742	1867	1438	1306	1708	425	10964
2013	799	1299	1599	1897	1458	1363	1836	357	10608
2014	687	1288	1493	1876	1591	1394	1912	432	10673
2015	705	1253	1424	1836	1727	1405	2057	501	10908
2016	714	1258	1415	1809	1735	1419	2037	498	10885
2017	649	1163	1311	1764	1926	1452	2231	555	11051

Zdroj: Statistická ročenka 2017, Generální ředitelství VS ČR, odbor personální

Fyzické počty zaměstnanců se v průběhu roku 2017 zvýšily (viz tabulka 2). Došlo k nárůstu počtu zaměstnanců o 166. Z celkového počtu zaměstnanců tvořili v roce 2017 příslušníci i nadále necelých 63 % a občanští zaměstnanci mírně překračovali hranici

³ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR. *Výroční zpráva za rok 2017*. Praha, březen 2018, s. 33. Dostupná také z: <https://www.vscr.cz/vyrocnizprava-vs-cr-2017/>

37 %. V kategorii procentního zastoupení mužů a žen činí zastoupení mužů 74 % a žen 26 %. U zaměstnanců ve služebním poměru činí zastoupení mužů 87 % a žen 13 %. U občanských zaměstnanců je již dlouhodobě podíl mužů 52 % a žen 48 %. Dlouhodobý trend navyšování počtu vězněných osob, který v roce 2016 činil nárůst o 7,7 % ve srovnání s rokem minulým, byl pozastaven. V roce 2017 byl zaznamenán pokles počtu vězněných osob o 1,4 % ve srovnání s rokem 2016.⁴

Tabulka 2: Vývoj fyzického počtu zaměstnanců VS ČR (stav k 31.12. 2017)

Rok	Příslušníci		Občanští zaměstnanci		Celkem VS ČR	Vězněné osoby
	Muži	Ženy	Muži	Ženy		
2004	5846	649	2220	1898	10613	18343
2005	5786	645	2179	1864	10474	18937
2006	6043	670	2144	1834	10691	18578
2007	5866	687	2147	1805	10505	18901
2008	5794	702	2129	1829	10454	20502
2009	5985	774	2157	1786	10702	21731
2010	5833	766	2083	1765	10447	21892
2011	5914	781	2089	1789	10573	23170
2012	6130	806	2173	1855	10964	22644
2013	5945	771	2091	1801	10608	16645
2014	5986	766	2081	1840	10673	18687
2015	6099	797	2125	1887	10908	20866
2016	6067	809	2128	1881	10885	22481
2017	6023	895	2137	1996	11051	22159

Zdroj: Statistická ročenka 2017, Generální ředitelství VS ČR, odbor personální

1.2.1 Příslušníci Vězeňské služby České republiky

Generální ředitel

Generální ředitel celoplošně metodicky řídí Vězeňskou službu České republiky. Jmenuje a odvolává jej ministr spravedlnosti. Generální ředitel odpovídá ministru spravedlnosti za činnost a fungování Vězeňské služby České republiky.

Ředitelé a jejich zástupci

Ředitel vazební věznice odpovídá generálnímu řediteli za činnost věznice. Je nadřízený všem příslušníkům a má postavení vedoucího pracovníka ve vztahu k občanským

⁴ Statistická ročenka 2017, Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, odbor personální, s. 38. Dostupná také z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/statisticka-rocenka-pro-rok-2017/>

pracovníkům. Vydává zejména rozkazy, pokyny a nařízení, kterými se věznice řídí. Ředitel rovněž rozhoduje o zařazení vězňů na pracoviště mimo věznici, schvaluje hodnocení vězňů, krátkodobé přerušení výkonu trestu, opuštění věznice v souvislosti s návštěvou nebo v rámci programu zacházení.

První zástupce ředitele věznice zejména řídí vedoucího oddělení vězeňské stráže a oddělení výkonu vazby a trestu. Zastupuje ředitele věznice v době jeho nepřítomnosti.

Zástupce ředitele věznice řídí vedoucího oddělení logistiky, vedoucího oddělení ekonomického, vedoucího lékaře zdravotnického střediska. Může se také vyjadřovat k personálním otázkám.

Vedoucí oddělení

V čele každého oddělení věznice je vedoucí oddělení. Vedoucí oddělení zejména řídí, kontrolují a odpovídají za plnění úkolů, které patří do jejich působnosti. Provádějí kázeňské řízení nebo vyřizují stížnost proti kázeňskému trestu.

Vrchní inspektor strážní služby

Vrchní inspektor strážní služby je podřízen vedoucímu oddělení vězeňské stráže a jeho zástupcům a je nadřízen všem příslušníkům určených k výkonu služby v jeho směně. V mimopracovní době ředitele je nadřízen všem příslušníkům a zaměstnancům ve službě a odpovídá za chod věznice.

Vypravuje mimořádné eskorty do zdravotnických zařízení. Do styku s vězni se dostává při kontrolních činnostech, ale často musí řešit vyhrocené situace, různé druhy nekázně apod. Rovněž provádí příjem osob do výkonu trestu odnětí svobody, do výkonu vazby a zabezpečovací detence, které nastupují do věznice z občanského života samy nebo jsou dodány Policií České republiky. Zabezpečuje a organizuje propuštění vězňů osob.

Strážní

Strážný je podřízen vedoucímu oddělení, jeho zástupcům, vrchnímu inspektorovi a inspektorovi strážní služby. Zajišťuje výkon dílčích činností při zabezpečování strážní a eskortní služby. Je zařazený na jednotlivá strážní stanoviště a eskortní směnu. Vykonává službu na jednotlivých úsecích vězeňské stráže věznice.

Dozorce výkonu trestu

Dozorce oddělení výkonu trestu je jedním ze základních článků přímé práce s vězni. Službu vykonává na svěřeném oddíle, ubytovně odsouzených, přičemž jeho hlavním úkolem je organizovat a zajišťovat zde výkon trestu. Spolupracuje s ostatními zaměstnanci oddělení výkonu trestu a dalšími zaměstnanci věznice. Na určeném stanovišti respektuje pokyny vychovatele v oblasti realizace práv a oprávněných zájmů odsouzených.

Dozorce výkonu vazby

Dozorce oddělení výkonu vazby je přímo podřízen inspektorovi dozorcí služby oddělení výkonu vazby. Službu vykonává na učeném stanovišti nebo na vymezeném úseku u cel obviněných. Jeho hlavním úkolem je zajišťovat výkon vazby. Dozorci provádějí soustavnou kontrolní a dozorcí činnost, odpovídají za dodržování stanoveného pořádku a kázně. Plní pokyny vrchního dozorce oddělení výkonu vazby v oblasti realizace práv a oprávněných zájmů obviněných.

1.2.2 Občanští zaměstnanci

Psycholog

Psycholog je odborný zaměstnanec, který garantuje u odsouzených odbornou psychologickou činnost o odbornou úroveň realizace programu zacházení.⁵

Je přímo podřízen zástupci vedoucího oddělení. Psycholog provádí psychologickou diagnostiku vězňů, zpracovává jejich psychologické posouzení v rámci komplexní zprávy. Na vyžádání poskytuje psychologické poradenství zaměstnancům organizační jednotky.

Vybraní psychologové se rovněž významnou měrou podílejí na přijímacím řízení příslušníků a občanských zaměstnanců.

Speciální pedagog

Speciální pedagog je přímo podřízen zástupci vedoucího oddělení. Věnuje se komplexnímu řešení složitých konfliktních a rizikových situací v souvislosti s trestním

⁵ SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. ISBN 978-80-7372-287-6, s. 25.

řízením, provádí poradenskou a výchovnou činnost. Ve spolupráci s dalšími odbornými zaměstnanci vytváří preventivně výchovné, vzdělávací, zájmové a sportovní programy pro vězněné osoby.

Speciální pedagog je odborný zaměstnanec oddělení, který garantuje u svěřených odsouzených odbornou úroveň realizace programu zacházení a vnitřní diferenciaci.⁶

Sociální pracovník

Sociální pracovník je odborný zaměstnanec, jehož základním úkolem je samostatná sociální práce, která je zaměřena zejména na plynulý přechod odsouzených do řádného občanského života.⁷

Je přímo podřízen zástupci vedoucího oddělení. Sociální pracovník poskytuje sociálně-právní poradenství, které obsahuje zprostředkování kontaktu se společenským prostředím.

Vychovatel

Vychovatel oddělení výkonu trestu je členem týmu, jehož základním úkolem je komplexní výchovná, vzdělávací, diagnostická a preventivní činnost zaměřená na celkový rozvoj osobnosti a na socializaci, resocializaci a reedukaci včetně cílených opatření k optimalizaci vzdělávacího procesu odsouzených a realizaci protidrogové prevence v rámci věznice.⁸

Vychovatel denně pracuje s vězněnými osobami, řeší jejich problémy a požadavky. Odpovídá za stav kázně, pořádku, dodržování zákonnosti i realizaci programů zacházení. Motivuje vězněné osoby ke změně dosavadního životního stylu, učí je lépe jednat s lidmi, zvládat náročné životní situace. Z hlediska výchovné práce s vězněnými osobami můžeme vychovatele považovat za ústřední postavu tohoto procesu.

⁶ SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 12.

⁷ SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 14.

⁸ SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 16.

Vychovatel-terapeut

Je odborný zaměstnanec, který realizuje individuální a skupinové terapie. Za speciální výchovné aktivity vychovatele-terapeuta se považují aktivity, které podporují takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění řádný soběstačný život.

Pedagog volného času

Základním úkolem pedagoga volného času je realizace individuální a skupinové, zájmové a sebeobslužné, eventuálně podle odbornosti a kvalifikace i terapeutické, zejména rukodělné, sportovní a kulturní činnosti s vězňnými osobami.⁹

Pedagog volného času je přímo podřízen zástupci vedoucího oddělení výkonu trestu a je metodicky usměrňován speciálním pedagogem oddělení výkonu trestu.

Duchovní

Duchovní služba byla v českých věznicích obnovena na začátku devadesátých let. *Vykonávají ji zástupci státem registrovaných církví nebo náboženských společností. Ti se buď stávají kaplany (a tím zaměstnanci Vězeňské služby České republiky), nebo duchovní službu vykonávají jako dobrovolníci.¹⁰*

Duchovní ve věznicích jsou již tradičně vnímáni jako garanti dodržování lidských práv a humánního zacházení s vězňnými osobami. Duchovní služby nabízí uvězněné osobě možnost hledat jinou životní cestu, změnit životní styl, najít naději ve víře, získat pokoru a důvěru ve vyšší hodnoty. Činnost duchovních se řídí zákonem č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech.

1.3 Strukturalizace Vězeňské služby České republiky

V případě Vězeňské služby České republiky můžeme na strukturalizaci nahlížet ze dvou různých hledisek, a to za prvé z hlediska výkonu činnosti a za druhé z pohledu organizačního dělení tohoto sboru.

⁹ SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. ISBN 978-80-7372-287-6, s. 26.

¹⁰ HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2., dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. ISBN 80-86708-30-6, s. 59.

V případě členění Vězeňské služby ČR z hlediska výkonu činnosti lze tento sbor dělit na vězeňskou stráž, justiční stráž a správní službu. Vězeňská a justiční stráž mají povahu ozbrojeného sboru České republiky.

Vězeňská stráž střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody, střeží vazební věznice, věznice a věznice pro místní výkon trestu a při této činnosti a v uvedených místech zajišťuje stanovený pořádek.¹¹ Dále také vězeňská stráž zabezpečuje tyto činnosti v ústavech zabezpečovací detence.

Justiční stráž zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů a státních zastupitelství a v jiných místech činnosti soudů a Ministerstva spravedlnosti a v rozsahu stanoveném zákonem zajišťuje bezpečnost výkonu pravomocí soudů a státních zastupitelství.

Správní služba rozhoduje ve správním řízení podle všeobecně platných právních předpisů a zabezpečuje organizační, ekonomickou, výchovnou a další odbornou činnost.¹²

Členění Vězeňské služby ČR z pohledu organizačního dělení vychází ze systému metodického řízení celého tohoto bezpečnostního sboru.

Hlavním řídicím orgánem je Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, které plošně metodicky řídí všechny organizační jednotky včetně justiční stráže, v čele tohoto orgánu je generální ředitel a jeho náměstci. Generální ředitel se přímo zodpovídá ministru spravedlnosti. Specifickou činností v rámci celého sboru se zabývají ředitelé jednotlivých odborů, jedná se například o odbor výkonu vazby a trestu, odbor správní, odbor ekonomický, odbor vězeňské a justiční stráže atd. (více viz přílohy A a B).

Jednotlivé organizační jednotky rozdělujeme na věznice, vazební věznice a ústavy pro výkon zabezpečovací detence. V čele těchto organizačních jednotek jsou ředitelé a jejich zástupci. Justiční stráž je místně příslušná dle soudů k jednotlivým vazebním věznicím. V jednotlivých organizačních jednotkách dále nalezneme vedoucí jednotlivých oddělení či referátů, kteří jsou přímo podřízeni řediteli organizační jednotky a jeho zástupcům.

¹¹ SOCHŮREK, Jan. Kapitoly z penologie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 6.

¹² SOCHŮREK, Jan. Kapitoly z penologie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 7.

2 ORGANIZAČNÍ JEDNOTKY

Vězeňskou službou České republiky je nyní spravováno a střeženo celkem 35 věznic. Z toho je 10 vazebních věznic, 25 věznic a 2 ústavy pro výkon zabezpečovací detence. Počet věznic se v minulosti měnil, některé vznikaly, jiné naopak zanikaly (např. věznice v Říčanech u Prahy nebo Minkovicích u Liberce). Mezi věznice se taktéž počítaly malé soudní věznice zřizované u okresních soudů.¹³ V této kapitole se podíváme blíže na činnost těch státních institucí, které v současnosti fungují.

Vazební věznice:

- Vazební věznice a ÚpVZD Brno;
- Vazební věznice České Budějovice;
- Vazební věznice Hradec Králové;
- Vazební věznice Liberec;
- Vazební věznice Litoměřice;
- Vazební věznice Olomouc;
- Vazební věznice Ostrava;
- Vazební věznice Praha Pankrác;
- Vazební věznice Praha Ruzyně;
- Vazební věznice Teplice.

Věznice:

- Věznice Bělušice;
- Věznice Břeclav;
- Věznice Heřmanice;
- Věznice Horní Slavkov;
- Věznice Jiřice;
- Věznice Karviná;
- Věznice Kuřim;
- Věznice Kynšperk nad Ohří;

¹³ Např. věznice u OS v Jeseníku, viz *Historická penologie*. Praha: Ondřej Hladík, 2014, č. 1.

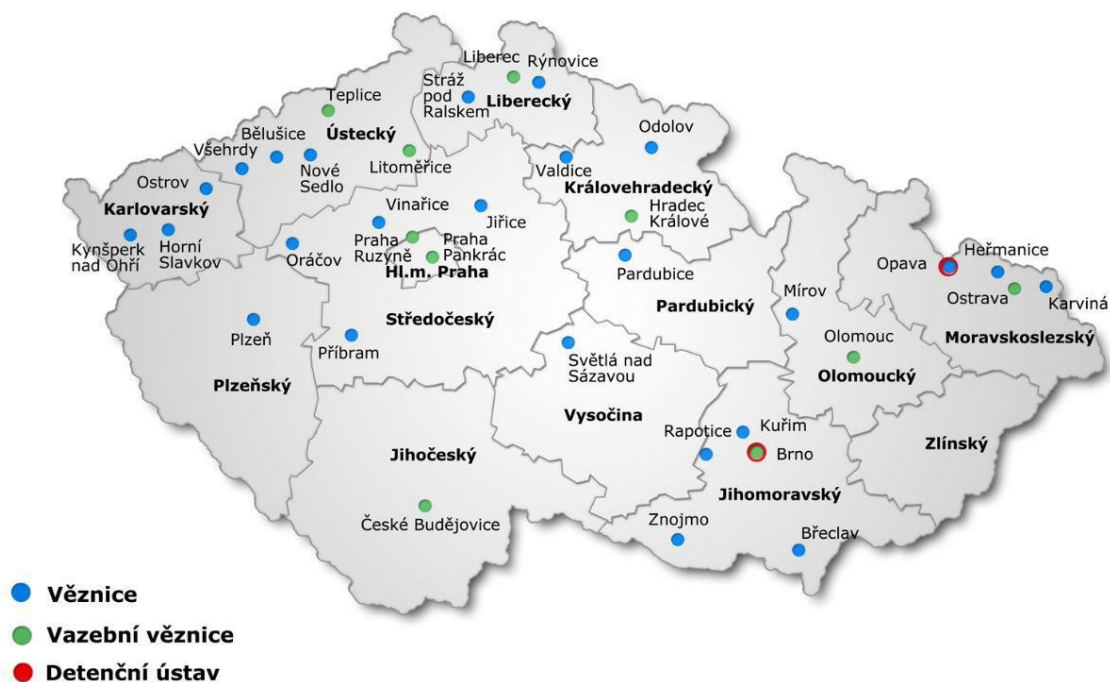
- Věznice Mírov;
- Věznice Nové Sedlo;
- Věznice Odolov;
- Věznice a ÚpVZD Opava;
- Věznice Oráčov;
- Věznice Ostrov;
- Věznice Pardubice;
- Věznice Plzeň;
- Věznice Příbram;
- Věznice Rapotice;
- Věznice Rýnovice;
- Věznice Stráž pod Ralskem;
- Věznice Světlá nad Sázavou;
- Věznice Valdice;
- Věznice Vinařice;
- Věznice Všehrdy;
- Věznice Znojmo.

Detenční ústavy:

- Vazební věznice a ÚpVZD Brno;
- Věznice a ÚpVZD Opava.

Geografické rozložení jednotlivých organizačních jednotek v České republice a jejich typ znázorňuje obrázek 1. V přílohách této práce jsou dále připojeny fotografie znázorňující vybrané věznice a jejich vnitřní prostředí.

Obrázek 1: Organizační jednotky

Zdroj: Webové stránky Generálního ředitelství VS ČR¹⁴

2.1 Vazební věznice

Vazební věznice je základní organizační jednotkou Vězeňské služby České republiky. Vazební věznice zabezpečuje, aby vazba plnila zákonem stanovený účel a byla vykonávána v souladu s právními předpisy. Zabezpečuje poskytování zdravotní péče osobám ve výkonu vazby, příslušníkům a občanským zaměstnancům.

Když je osoba zatčena a je na ní uvalena vazba, ocitá se ve vazební věznici. Ve vazební věznici jsou umístěni vězni, kteří vykonávají výkon vazby. Tyto osoby můžeme nazývat obvinění nebo obžalovaní ale nejdůležitější je, že na všechny tyto osoby musíme hledět jako na nevinné z důvodu tzv. presumpce neviny. V praxi to znamená, že i na toho, kdo je momentálně obviněn z nějakého trestného činu, se pohlíží jako na nevinného, dokud o vině nerozhodne soud.

¹⁴ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Organizační jednotky* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>

Ke dni 12. 11. 2018 se ve vazebních věznicích nacházelo 1 849 osob ve výkonu vazby, a to 1 713 mužů a 136 žen.¹⁵

*Vazební věznice zabezpečují, aby vazba plnila zákonem stanovený účel a byla vykonávána v souladu se zákonem č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.*¹⁶

Dle základní definice je výkon vazby jakékoli období zadržování podezřelého pachatele, které bylo nařízeno soudním orgánem a probíhá před odsouzením. Nezahrnuje první zbavení svobody policií nebo členem bezpečnostních složek za účelem výslechu. Výkon vazby se nařizuje v individuálních případech, kdy je to naprosto nezbytné a jako poslední možné opatření, a nenařizuje se z trestních důvodů.¹⁷

Obrázek 2: Vazební věznice Praha Pankrác

Zdroj: Webové stránky Generálního ředitelství VS ČR¹⁸

K zajištění bezpečnosti vazebních věznic se zřizují ohrazení, oplocení, strážní věže, osvětlení, popřípadě další stavebně technické prostředky. Stavebně technickými

¹⁵ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. Informační servis. *Rychlá fakta* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>

¹⁶ SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. ISBN 978-80-7372-287-6, s. 21.

¹⁷ RADA EVROPY, VÝBOR MINISTRŮ. *Doporučení Rec (2006) 13 Výboru ministrů členským státům o výkonu vazby, podmínkách jejího výkonu a zárukách proti jejímu zneužití*. Schváleno Výborem ministrů dne 27. září 2006 na 974. zasedání náměstků ministrů.

¹⁸ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Organizační jednotky* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>

prostředky jsou zejména mříže, drátěné a jiné překážky včetně oplocení ze žiletkového pletiva. Ve vazebních věznicích mohou být použity i speciální stavebně technické prostředky, jako jsou například okenní výplně z pancéřového skla, bezpečnostní dveře a jiné.¹⁹

2.2 Věznice

Věznice je zařízení, kde se vykonává výkon trestu odnětí svobody. Jejich fungování zajišťuje Vězeňská služba ČR. Mezi hlavní zásady výkonu trestu odnětí svobody patří takové zacházení, které respektuje důstojnost osoby odsouzeného a omezuje škodlivé účinky výkonu trestu, pokud tím samozřejmě není ohrožena potřeba ochrany společnosti.²⁰

Ke dni 12. 11. 2018 se ve věznicích nacházelo 19 613 odsouzených, z toho je 18 126 mužů a 1 487 žen.²¹

Faktem zůstává, že výkon trestu odnětí svobody musel historicky projít směrem k výše uvedenému respektování lidské důstojnosti odsouzených dlouhou cestu. Pobyt ve výkonu trestu byl pro odsouzené jistě těžkou životní zkouškou, který mnohdy skončil tragicky. V 18. stol. mnoho vězňů nepřežilo pobyt za mřížemi déle než tři roky.²² V Českých zemích se od 18. stol. věznice rozdělovaly na tři typy:

1. těžký žalář, kde byli odsouzení v pološeru, dostávali vodu a chléb a byli v pase přikováni ke zdi;
2. tuhé vězení, ve kterém byla oproti těžkému žaláři pestřejší strava a více světla;
3. obyčejné vězení, kde byli odsouzení bez okovů, a dokonce mohli přijímat návštěvy.

¹⁹ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY. *Narřízení č. 23 o vězeňské a justiční stráži (úplné znění)*. Praha, 2014.

²⁰ Viz § 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. Informační servis. *Rychlá fakta* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>

²² SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-6, s. 21.

Obrázek 3: Věznice Mírov

Zdroj: Webové stránky Generálního ředitelství VS ČR²³

Podmínky vězněných osob se začaly lepší teprve v 19. stol., přičemž se postupně zlepšovala strava a životní podmínky odsouzených (např. teplé jídlo, možnost četby apod.). Celkové zlepšování stavu vězeňství je dnes již neodmyslitelně spjato s osobou vlasteneckého kněze Františka Josefa Řezáče. Řezáč pracoval při zemské věznici v Praze, kde poznal žalostnou situaci vězňů a neutěšenost prostředí. Začal se tedy o vězeňství zajímat a sepsal na dané téma i jednu z prvních česky psaných publikací „*Vězeňství v posavadních způsobech svých s návrhem o zdárnější trestání a polepšování zločinců*“, v níž se zabývá zejména systémem trestání, prevencí, ale také postpenitenciární péčí.²⁴

2.3 Ústavy pro výkon zabezpečovací detence

V České republice jsou nyní zřízeny pouze dva detenční ústavy, a to ve Vazební věznici a ÚpVZD Brno, který zahájil svoji činnost dnem 1. 1. 2009, a ve Věznici a ÚpVZD Opava, kde byl detenční ústav zprovozněn v únoru roku 2013. Zabezpečovací detence byla v České republice uzákoněna v roce 2008 a dnem 1. 1. 2009 vstoupil v platnost zákon o výkonu zabezpečovací detence č. 129/2008 Sb.

²³ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Organizační jednotky* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>

²⁴ UHLÍK, Jan. F. J. Řezáč – reformátor vězeňství a školství 19. století. Příl. čas. *České vězeňství*. Praha 1997, č. 2, 145 s., ISSN 1213-9297.

Zabezpečovací detence v České republice vznikala podle zahraničních vzorů, zejména v důsledku dlouholeté potřeby odborníků – psychiatrů a zaměstnanců psychiatrických nemocnic, kteří měli velmi špatné zkušenosti s pachateli, kterým byla uložena ochranná léčba, a ti ji mařili nebo dokonce během ní páchali trestnou činnost.²⁵

Obrázek 4: Vazební věznice a ÚpVZD Brno

Zdroj: Webové stránky Generálního ředitelství VS ČR²⁶

Ústav pro výkon zabezpečovací detence spravuje Vězeňská služba České republiky. Výkonem zabezpečovací detence se sleduje ochrana společnosti, terapeutické a výchovné působení na osoby ve výkonu zabezpečovací detence. Vykonává se v ústavu se zvláštní ostrahou a s léčebnými, psychologickými, vzdělávacími, pedagogickými, rehabilitačními a činnostními programy. Do výkonu zabezpečovací detence se osoby umísťují jen na základě soudem nařízeného výkonu zabezpečovací detence.²⁷

Ke dni 12. 11. 2018 se v ústavech pro výkon zabezpečovací detence nacházelo 87 chovanců, z toho 79 mužů a 8 žen.²⁸

Celkový přehled vězňených osob, jejich rozdělení a zařazení do příslušných režimů poskytuje tabulka 3.

²⁵ *České vězeňství*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2014, č. 1. ISSN 1213-9297, s. 9.

²⁶ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Organizační jednotky* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>

²⁷ Viz § 1 a 2 zákona č. 129/2008 Sb., zákon o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. Informační servis. *Rychlá fakta* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>

Tabulka 3: Počty vězňených osob

Stav k 12. 11. 2018	Muži	Ženy	Mladiství	Cizinci	Celkem
Počet vězňených osob	19918	1631	85	1750	21809
Počet obviněných	1713	136	22	512	1849
Počet chovanců	79	8	N/A	3	87
počet odsouzených	18126	1487	63	1221	19613
S ostrahou nízký	829	186	N/A	58	1015
S ostrahou střední	5225	642	N/A	260	5867
S ostrahou vysoký	11015	622	N/A	777	11637
Se zvýšenou ostrahou	1000	31	N/A	122	1031
Počet doživotně odsouzených	45	3	N/A	N/A	48

Zdroj: Informační servis Generálního ředitelství VS ČR²⁹

2.4 Generální ředitelství

Generální ředitelství je odborným orgánem pro řízení a kontrolu Vězeňské služby České republiky a pro plnění úkolů v oblasti státní správy vězeňství. Svoji organizační, řídicí, kontrolní a metodickou činností vytváří předpoklady, aby jednotlivé organizační jednotky Vězeňské služby České republiky mohly řádně plnit úkoly vyplývající z zákonů a dalších právních předpisů.³⁰

²⁹ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. Informační servis. *Rychlá fakta* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>

³⁰ SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 7.

2.5 Akademie Vězeňské služby České republiky

Akademie Vězeňské služby je samostatná organizační jednotka Vězeňské služby České republiky. Zajišťuje příslušníkům a zaměstnancům všech ostatních organizačních jednotek z celé České republiky základní kvalifikaci nezbytnou pro vykonávání jejich pracovních a služebních povinností během celého jejich profesního života.

Hlavním úkolem Akademie Vězeňské služby České republiky (dále „Akademie VS“) je aplikování „Programu celoživotního vzdělávání pro zaměstnance Vězeňské služby ČR“. Na realizaci Programu celoživotního vzdělávání se podílejí nejen učitelé Akademie VS, ale také další odborníci z Vězeňské služby, z dalších rezortů státní správy, ale i z nestátních subjektů. Koncepce celoživotního vzdělávání zahrnuje devět stupňů vzdělávacích aktivit.³¹

Stupně vzdělávacích aktivit celoživotního vzdělávání prostřednictvím Akademie VS se zaměřují na následující oblasti:

1. základní odborná příprava;
2. služební a profesní příprava;
3. studium personálu při zaměstnání;
4. celoživotní vzdělávání;
5. spolupráce s nestátními organizacemi;
6. výměna zkušeností;
7. spolupráce s vysokými školami, přednášková a osvětová činnost;
8. studijní a badatelské aktivity;
9. environmentální výchova.

³¹ AKADEMIE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR. O nás. *Základní informace* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/akademie-vs-cr/o-nas/zakladni-informace/>

3 LEGISLATIVA

„Vězeňská služba České republiky jako součást trestní justice respektuje v jednání s vězňnými osobami právní řád České republiky, Listinu základních práv a svobod a Doporučení Rady Evropy. Činí tak nejen izolací pachatelů trestné činnosti, ale i vytvářením podmínek pro reintegraci odsouzených osob do společnosti po vykonání trestu odnětí svobody. Vězeňská služba České republiky spolupracuje s Probační a mediační službou ČR, Vězeňskou duchovenskou péčí a dalšími nevládními organizacemi.“³²

Legislativní předpisy jako normativní právní akty můžeme rozdělit podle jejich vzniku na dvě skupiny. Předpisy „vnější“ vytvořila moc zákonodárná, popřípadě se jedná o mezinárodní dohody či doporučení, předpisy „vnitřní“ tvoří Vězeňská služba České republiky sama pro svou potřebu. Vedle normativních právních předpisů jsou pro praxi důležité také různé výklady a stanoviska, stejně jako metodické materiály a právní servis.

3.1 Vnější právní normy

Zákonodárná moc České republiky uvádí ve Sbírce zákonů nespočet normativních právních aktů, kterými se činnost Vězeňské služby České republiky řídí, jedná se především o tyto zákony:

- zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR;
- zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod;
- zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a Justiční strážní České republiky;
- zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů;
- zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby;
- zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody;
- zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.

³² PEKÁREK, Ondřej. Vězeňská služba v ČR. Olomouc 2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého Olomouc, Fakulta tělesné kultury, s. 43.

Dále do této kategorie tzv. „vnějších“ předpisů můžeme zařadit například i vyhlášky Ministerstva spravedlnosti České republiky, a to zejména tyto:

- vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby;
- vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

Nesmíme opomenout ani Sbírku nařízení ministra spravedlnosti a Sbírku instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti, kterými jsou určovány jednotlivé postupy při dílčích činnostech, které VS ČR vykonává pod přímým řízením pracovníků Ministerstva spravedlnosti ČR.

V neposlední řadě lze zahrnout do „vnějších“ norem i mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána, a to jak vůči ostatním státům či Evropské unii, tak ve vztahu k mezinárodním organizacím, jako je například Helsinský výbor.

3.2 Vnitřní právní normy

Druhá skupina právních norem, kterými se VS ČR řídí, jsou takové právní akty, které si VS ČR tvoří sama dle nastaveného systému řízení. Do této skupiny řadíme následující předpisy:

- Sbírka nařízení generálního ředitele VS ČR;
- Sbírka pokynů generálního ředitele VS ČR;
- Sbírka pokynů náměstka generálního ředitele VS ČR;
- Sbírký pokynů ředitelů jednotlivých odborů generálního ředitelství VS ČR;;
- Metodické listy;
- Sbírký nařízení ředitelů OJ;
- Rozhodnutí ředitelů OJ.

Těmito předpisy jsou usměrňovány a řízeny jednotlivé činnosti v režii zaměstnanců VS ČR. Jsou zde uvedeny jejich povinnosti a práva při výkonu služby či práce, tato činnost je zde podrobně popsána a v neposlední řadě jsou těmito právními akty určovány činnosti, práva a povinnosti vězňených osob.

4 VÝKON VAZBY

Výkon vazby je jakékoli období zadržování podezřelého pachatele, které bylo nařízeno soudním orgánem a probíhá před odsouzením. Zahrnuje také jakékoli období zadržování podle pravidel pro mezinárodní soudní spolupráci a vydávání, s výhradou jejich specifických požadavků. Nezahrnuje první zbavení svobody policií nebo členem bezpečnostních složek za účelem výslechu. Rovněž zahrnuje jakékoli období zadržování po odsouzení, kdy je s osobami čekajícími buď na vynesení trestu, nebo potvrzení usvědčujícího rozsudku nebo trestu zacházeno jako s neodsouzenými osobami. Vězněné osoby ve výkonu vazby jsou osoby, které byly vzaty do vazby a které dosud nevykonávají trest odnětí svobody.³³

Vězeňská služba České republiky se stále snaží zlepšovat podmínky ve výkonu vazby, které spočívají zejména ve zvyšování materiálního a technického standardu. Především se jedná o vybavování cel, popř. ložnic standardizovaným nábytkem. Pokračuje také ve zkvalitňování a zvyšování četnosti odborného zacházení s obviněnými. Ve vazebních věznicích a věznicích byla zejména rozšířena nabídka programových aktivit pro obviněné, s ohledem na personální a prostorové možnosti věznic.³⁴

4.1 Příjem do výkonu vazby

Příjem obviněných do výkonu vazby je umožněn nepřetržitě po celých 24 hodin. Obviněný je přijat do výkonu vazby na písemný příkaz soudu, který musí obsahovat potřebné náležitosti. Z písemného příkazu musí být patrná nástupní věznice, jméno, příjmení, datum narození, bydliště, důvody vazby, trestné činy, počátek vazby, spolupachatelé (reálný formulář viz příloha F). Tento dokument musí být opatřen kulatým úředním razítkem daného soudu a podpisem soudce, který obviněného přijímá do výkonu vazby. K příkazu o přijetí obviněného do vazby musí být připojen protokol o vazebním zasedání, který obsahuje vyhlášení usnesení. Toto usnesení musí obsahovat

³³ RADA EVROPY, VÝBOR MINISTRŮ. *Doporučení Rec (2006) 13 Výboru ministrů členským státům o výkonu vazby, podmínkách jejího výkonu a zárukách proti jejímu zneužití*. Schváleno Výborem ministrů dne 27. září 2006 na 974. zasedání náměstků ministrů.

³⁴ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR. *Výroční zpráva za rok 2017*. Praha, březen 2018, s. 19. Dostupná také z: <https://www.vscr.cz/vyrocnizprava-vs-cr-2017/>

též kulaté úřední razítko soudu a podpis soudce nebo musí být opatřený podpisy všech zúčastněných stran.³⁵

Obviněného do výkonu vazby ve vazební věznici přijímá vrchní inspektor strážní služby, který ověří totožnost podle některého z průkazů obsahující jméno, příjmení a fotografii obviněného za účelem vyloučení záměny s jinou osobou. Pokud tato osoba nemá žádné potřebné doklady, je jeho totožnost ověřena v protokolu o zatčení policejním orgánem.

Obviněný musí být při přijetí do výkonu vazby prokazatelně seznámen se svými právy, povinnostmi a s vnitřním řádem věznice. Toto poučení musí obviněný vlastnoručně stvrdit svým podpisem. U cizinců se poučení vyhotovuje podle příslušné národnosti.

Po přijetí obviněného se provede preventivní vstupní lékařská prohlídka, která se provádí další den po přijetí do výkonu vazby. Bylo oprávněně doporučováno, aby se tato prohlídka prováděla ihned v den přijetí. Tento požadavek je však limitován nedostatkem lékařů.³⁶

4.2 Rozdělení dle druhu vazby

Podle § 67 trestního řádu (zákon č. 43/2002 Sb.) smí být obviněný vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání vyplývá důvodná obava:

- a) že uprchne nebo se bude skrývat, aby se trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul (tzv. útěková vazba);
- b) že bude působit na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností pro trestní stíhání (tzv. koluzní vazba);
- c) že bude pokračovat v trestné činnosti, dokoná trestný čin, nebo vykoná trestný čin, kterým hrozil (tzv. předstižná vazba).³⁷

³⁵ MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-7357-606-6, s. 37.

³⁶ MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-7357-606-6, s. 38.

³⁷ BAJCURA, Lubomír. *Práva vězňů: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada, 1999. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-7169-555-6, s. 39.

Podle účelu, který vazba plní, rozlišujeme tyto druhy vazby:

- předběžná vazba, která předchází vazbě předávací nebo vydávací, se uplatňuje při vydávání osob k trestnímu stíhání a k výkonu trestu do ciziny;
- předávací vazba se uplatňuje jen při předávání osob mezi členskými státy Evropské unie;
- vydávací vazba se uplatňuje mezi ostatními státy mimo Evropskou unii;
- uznávací vazba je vazba, o které rozhodl příslušný krajský soud u odsouzeného, který byl předán z ciziny za účelem uznání cizozemského rozhodnutí a k následnému výkonu trestu v České republice;
- vyhošťovací vazba se uvaluje, je-li obava, že odsouzený se bude skrývat nebo jinak mařit výkon trestu vyhoštění.³⁸

4.3 Práva a povinnosti osob ve výkonu vazby

Stravování

Strava se obviněným poskytuje třikrát denně. Výdej stravy probíhá v jídelnách nebo je rozvážena přímo na oddělení. Jídlo je podáváno v hliníkových ešusech, plastových miskách nebo v jídelních tabletech. Obvinění mají k dispozici lžici, někdy i kompletní příbor. Po konzumaci stravy se jídelní nádobí odebírá, přičemž se kontroluje jeho úplnost a neporušenost. Pokud obvinění nemají možnost připravit si sami teplé nápoje, pak se jim poskytuje dvakrát denně vřelá voda na přípravu nápojů.³⁹

Vystrojování

*„Výměna vlastního osobního prádla musí být zabezpečena nejméně jednou týdně“.*⁴⁰

Výměna vlastního oděvu, prádla nebo obuvi se uskutečňuje zasíláním poštou nebo při návštěvách. Jestliže obviněný daný termín nedodrží, rozhodne vedoucí oddělení výkonu

³⁸ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky číslo 25/2015, kterým se stanoví podrobnosti ke správním činnostem při vedení evidence uvězněných osob, k zásadám ochrany zpracovávaných osobních údajů a k poskytování údajů z evidence uvězněných osob, s. 7 a 8.

³⁹ MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-7357-606-6. s. 70,71.

⁴⁰ Viz § 29 odst. 2 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

vazby o převléknutí obviněného do vězeňského oděvu. Je stanoveno minimální množství vlastního oděvu, které může mít obviněný na cele.

Zdravotní péče a péče o zdraví

O návštěvu lékaře žádá obviněný prostřednictvím příslušného vrchního dozorce při ranní kontrole cel. V případě akutních zdravotních potíží žádá obviněný prostřednictvím vrchního dozorce o návštěvu lékaře kdykoli. Na pokyn lékaře je obviněný povinen podrobit se preventivní, periodické či jiné zdravotní prohlídce.

Korespondence

Korespondenci může obviněný přijímat pouze v písemné formě. Veškeré náklady na zasílání dopisů si hradí každý sám z vlastních prostředků. U obviněných, kteří nemají žádné finanční prostředky, jsou náklady na korespondenci s obhájcem a advokátem hrazeny z finančních prostředků věznice. Kontrolu korespondence provádí pověřený zaměstnanec věznice. Při kontrole korespondence je třeba dávat pozor především na to, aby se v dopise nenacházely žádné nepovolené věci. Nepovolený obsah korespondence se obviněnému nepředá a odešle se zpět odesílateli na náklady obviněného nebo ho lze uložit do úschovy věznice. Při této kontrole je nezbytné dbát na zachování tajemství zpráv obsažených v kontrolované korespondenci.⁴¹

Užívání telefonu

K realizaci telefonních hovorů se používají telefonní automaty, které jsou umístěny na každém oddělení výkonu vazby. U těchto automatů jsou provedena bezpečnostní opatření k zamezení všech přichozích hovorů a odesílání SMS zpráv. Telefonní hovory se uskutečňují během pracovního dne v předem určený čas. Ve výkonu vazby se zmírněným režimem se telefonní automaty nacházejí na chodbě a jsou volně přístupné obviněným. Obviněný tedy může realizovat telefonní hovory v době od budíčku do večerky.

Registrace telefonního kontaktu je provedena na základě žádosti obviněného, do které uvede až pět telefonních kontaktů na své blízké osoby. O vyšším počtu osob rozhoduje ředitel věznice. K realizaci telefonních hovorů je obviněnému vydána karta k telefonnímu účtu, která obsahuje číslo účtu a PIN kód. Tímto kódem se obviněný

⁴¹ *Vnitřní řád pro obviněné*. Vazební věznice Praha-Ruzyně, Praha dne 2. 7. 2018, článek 8.

přihlašuje k telefonnímu automatu a následně může telefonovat na jím uvedená čísla v žádosti.

Dobíjení kreditu může realizovat sám obviněný ze svých prostředků nebo i jeho blízké osoby prostřednictvím webových stránek či zasláním finanční hotovosti na telefonní účet.⁴²

Návštěvy

Nejprve obviněný vyplní písemnou žádost o návštěvu, kde uvede jméno, příjmení a adresy osob včetně dětí, kteří se mají návštěvy účastnit. Tuto vyplněnou žádost musí předat nejpozději deset dnů před konáním návštěvy. Obviněný má právo na návštěvu v počtu nejvýše čtyř osob jednou za dva týdny v trvání devadesáti minut.

Přijetí balíčku

Balíčky mohou být přijímány při návštěvě nebo poštou, a to jednou za dva týdny. Balíček může obsahovat povolené potraviny a věci osobní potřeby do hmotnosti 5 kg. Návštěva je povinna spolu s balíčkem předložit platné potvrzení o právu na přijetí balíčku. Toto potvrzení o právu obviněného na přijetí balíčku vydává zaměstnanec Vězeňské služby České republiky obviněnému a ten zasílá toto potvrzení na adresu podle svého výběru. Je-li balíček zasílán poštou, musí být uvnitř platná povolenka.

U balíčku s civilním oblečením neplatí váhové omezení. Tento balíček může však obsahovat pouze oděv, spodní prádlo nebo obuv.⁴³

Uspokojování kulturních potřeb

Obviněný si může z vlastních prostředků nakupovat denní tisk, časopisy, půjčovat si bezplatně knihy ve vězeňské knihovně. Může si půjčovat a hrát společenské hry, které si zapůjčuje od vrchního dozorce. Na základě povolení vedoucího výkonu vazby může mít u sebe na cele až deset kusů DVD či CD nosičů s filmovou, dokumentární či hudební

⁴² *Vnitřní řád pro obviněné*. Vazební věznice Praha-Ruzyně, Praha dne 2. 7. 2018, článek 9.

⁴³ BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada, 1999. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-7169-555-6, s. 78, 79.

tematikou. K přehrání těchto nosičů jsou určeny DVD přehrávače, které jsou umístěny v kulturních místnostech.⁴⁴

Obviněný může v případě schválené žádosti o povolení vlastního televizoru využívat vlastní televizor přímo na cele. U plazmového nebo LCD televizoru nesmí být uhlopříčka větší jak 55 cm, u klasického televizoru 38 cm.

Dodržování kázně a pořádku

Obviněný je povinen dodržovat řád výkonu vazby a vnitřní řád věznice, plnit příkazy a pokyny Vězeňské služby ČR a šetřit majetek věznice. Obviněný nesmí navazovat nedovolené styky s jinými obviněnými, odsouzenými nebo s osobami na svobodě.

Při vstupu zaměstnance věznice do cely všichni obvinění povstanou, jestliže jim tomu nebrání jejich zdravotní stav. Obviněný musí mít po celý den od budíčku do večerky ustlané lůžko dle vzoru úpravy lůžka a musí být ustrojen v oděvu pro denní nošení. Odpočívat může pouze na ustlaném lůžku.

Je zakázáno hrát hry o peníze, věci, služby nebo o jiné úkony. Obviněným je také zakázáno předstírat poruchu zdraví a úmyslně poškozovat svoje zdraví.⁴⁵

4.4 Kázeňské tresty

Kázeňský trest ve výkonu vazby může být uložen obviněnému za zaviněné porušení povinností nebo porušení stanoveného pořádku a kázně. Kázeňský přestupek méně závažného charakteru se může vyřešit napomenutím nebo převedením obviněného z výkonu vazby se zmírněným režimem na oddělení s běžným režimem. Kázeňskou pravomoc ve vazební věznici mají vrchní dozorce, vedoucí oddělení a ředitel vazební věznice, kteří mohou ukládat odstupňovaně kázeňské tresty.⁴⁶

⁴⁴ SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. ISBN 978-80-7372-287-6, s. 32.

⁴⁵ *Vnitřní řád pro obviněné*. Vazební věznice Praha-Ruzyně, Praha dne 2. 7. 2018, článek 21.

⁴⁶ BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada, 1999. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-7169-555-6, s. 84.

Kázeňskými tresty jsou:

- důtka;
- pokuta do výše 1 000 Kč;
- zákaz nákupu potravin a věcí osobní potřeby (s výjimkou hygienických potřeb) až na dobu jednoho měsíce;
- propadnutí věci;
- umístění do samovazby až na 10 dní.⁴⁷

Vrchní dozorce má pravomoc uložit kázeňský trest v podobě důtky, zákaz nákupu potravin a věcí osobní potřeby až na jeden měsíc, dále pak umístění do samovazby až na dobu tří dnů.

Vedoucí oddělení má právo ukládat navíc kázeňské tresty v podobě pokuty do výše až 500 Kč, propadnutí věci nebo umístění do samovazby až na dobu sedmi dnů.

Uložit kázeňský trest mladistvému může rovněž speciální pedagog, a to v podobě pokuty do výše 300 Kč a umístění do samovazby až na dobu pěti dnů.

Ředitel vazební věznice může uložit kázeňský trest v plném rozsahu.⁴⁸

4.5 Propuštění z výkonu vazby

Propuštění z výkonu vazby se provádí nepřetržitě po celých 24 hodin. Propuštění obviněného se provede až poté, co vazební věznice obdrží písemný příkaz k propuštění obviněného z výkonu vazby. Tento příkaz k propuštění musí být opatřen datem, podpisem soudce, státního zástupce, ministra spravedlnosti a v neposlední řadě prezidenta České republiky. Nezbytný je také otisk úředního razítka toho orgánu, který příkaz k propuštění vydal.

Propustit obviněného z výkonu vazby lze také přímo od soudního jednání, kdy je rozhodnutí soudu vykonatelné ihned po jeho vyhlášení.

⁴⁷ Viz § 22 odst. 2 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Viz § 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců

Před propuštěním z výkonu vazby provede zdravotní oddělení výstupní lékařskou prohlídku a předá potřebné informace ze zdravotní dokumentace.

Propouštěnému se musejí vydat všechny věci, které byly v úschově věznice, zejména to jsou osobní doklady, peníze a cennosti. Převzetí těchto věcí stvrdí svým podpisem.

Propuštění z výkonu vazby provádí ve vazební věznici vrchní inspektor strážní služby, který je povinen ověřit totožnost propouštěné vězněné osoby tak, aby nedošlo k záměně s jinou vězněnou osobou. Vrchní inspektor strážní služby má za povinnost také doplnit osobní spis vězněné osoby, kde udává datum, hodinu a důvod propuštění. Ještě před propuštěním musí propouštěnou vězněnou osobu řádně poučit o možnostech obracet se na příslušné orgány s žádostmi o pomoc při řešení naléhavých sociálních problémů. Vše poté zapíše do vězeňského informačního systému a tím je vězněná osoba propuštěna na svobodu.⁴⁹

⁴⁹ Viz § 87 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 25/2015, kterým se stanoví podrobnosti ke správním činnostem při vedení evidence uvězněných osob, k zásadám ochrany zpracovávaných osobních údajů a k poskytování údajů z evidence uvězněných osob.

5 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Výkon trestu odnětí svobody se vykonává ve věznicích a ve zvláštních odděleních vazebních věznic. Hlavními úkoly výkonu trestu odnětí svobody je působit na odsouzené tak, aby se snižovalo nebezpečí recidivity a vedli po propuštění soběstačný život. Důležité je také chránit společnost před pachateli trestných činů a zabránit jim v páchání další trestné činnosti.⁵⁰

„Účinky z hlediska volby adekvátního působení – zacházení s pachatelem trestného činu, aby nedocházelo k opakování trestného činu.“⁵¹

Oddělení výkonu trestu ve věznicích provádí individuální nebo skupinovou výchovnou práci směřující k naplňování programů zacházení s odsouzenými. Působí na upevňování kázně a pořádku mezi odsouzenými, dbá na ochranu zdraví odsouzených a jejich osobní bezpečnost, rozšiřuje úroveň všeobecného vzdělávání, vytváří podmínky pro rozvoj zájmové činnosti odsouzených, spolupracuje s ostatními odděleními ve věznici v oblasti zaměstnávání odsouzených a podílí se na řešení sociálních potřeb a rodinných problémů odsouzených. Vytváří podmínky k plynulému přechodu odsouzených z výkonu trestu do občanského života.⁵²

5.1 Příjem osob do výkonu trestu odnětí svobody

Do výkonu trestu odnětí svobody může daná osoba nastoupit z občanského života nebo může být dodána Policií České republiky. Do výkonu trestu odnětí svobody je zajištěn příjem osob nepřetržitě po celých 24 hodin. Příjem odsouzených se provádí v příjmových věznicích určených generálním ředitelem. Z důležitých důvodů může osobu přijmout i jiná věznice, než kterou má odsouzený určenou.

Příjem osob do výkonu trestu odnětí svobody provádí vrchní inspektor strážní služby na základě potřebných dokumentů. Písemné vyhotovení nařízení výkonu trestu, které musí být opatřeno podpisem soudce a otiskem úředního razítka soudu. K tomuto nařízení

⁵⁰ Viz § 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ ČERNÍKOVÁ, Vratislava a Vojtěch SEDLÁČEK. *Základy penologie pro policisty*. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2002. ISBN 80-7251-104-1, s. 7.

⁵² *Vazební věznice Praha-Ruzyně 1935–2015*. Praha: VS tisk, tiskárna Vězeňské služby 2015, s. 271, 272.

výkonu trestu je přiloženo písemné vyhotovení pravomocného rozsudku, které také musí být opatřeno podpisem soudce a otiskem úředního razítka.

Je-li osoba dodána do výkonu trestu odnětí svobody Policií České republiky na základě příkazu k dodání odsouzeného do výkonu trestu, jako příjmová věznice je zpravidla vybrána věznice, která je nejbližší k místu jeho zadržení. Policie České republiky též dodá do příjmové věznice protokol o zadržení osoby, kde musí být uvedeno ověření totožnosti a čas, kdy byla osoba omezena na svobodě.

Odsouzený může také nastoupit sám z občanského života na základě výzvy k nastoupení do výkonu trestu. Při nástupu k výkonu trestu odnětí svobody má odsouzený za povinnost předložit platný průkaz totožnosti obsahující jméno, příjmení a fotografii odsouzeného.

5.2 Rozdělení dle stupně zabezpečení

Dnem 1. 10. 2017 nabyl účinnosti zákon č. 58/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony.

Před 1. 10. 2017 se řadily věznice do těchto typů:

- a) s dohledem;
- b) s dozorem;
- c) s ostrahou;
- d) se zvýšenou ostrahou.

S účinností od 1.10.2017 se výše uvedeným zákonem změnil typy věznic takto:

- a) s ostrahou;
- b) se zvýšenou ostrahou.

Věznice s dohledem a věznice s dozorem byly tímto zákonem zrušeny. Vězeňská služba tedy může umisťovat odsouzené výhradně do dvou typů věznic. Každý, kdo měl soudem nařízený výkon trestu odnětí svobody ve věznici s dohledem, s dozorem a s ostrahou, je ze zákona umístěn do věznice s ostrahou.

Věznice s ostrahou se dále nově člení na tyto typy:

- a) s nízkým stupněm zabezpečení;
- b) se středním stupněm zabezpečení;
- c) s vysokým stupněm zabezpečení.

Ředitel věznice při rozhodování o umístění zohledňuje, zda se jednalo o zavinění úmyslné či z nedbalosti. Vyhodnocují se vnější a vnitřní rizika a řada dalších faktorů, na základě kterých se po projednání v odborné komisi rozhodne o umístění do jednoho ze tří uvedených stupňů zabezpečení.

Vnější riziko určuje míru nebezpečnosti odsouzeného pro společnost. Přihlíží se také na délku trestu a formu zavinění a také na to, zda již odsouzený byl ve výkonu trestu odnětí svobody. Vnitřní riziko určuje bezpečnost během výkonu trestu odnětí svobody, kde se zejména přihlíží na povahu trestné činnosti. Do vnitřního rizika můžeme také zařadit průběh předešlého výkonu trestu odnětí svobody anebo hrozbu útěku.

Ředitel věznice rozhoduje na základě doporučení odborné komise, která se skládá z vedoucího oddělení výkonu trestu nebo ředitelem pověřené osoby, psychologa, speciálního pedagoga, sociálního pracovníka a vychovatele. Odborná komise předává řediteli věznice doporučení o umístění odsouzeného v co nejkratší době.⁵³

Vždy záleží pouze na odsouzeném, aby se v průběhu výkonu trestu odnětí svobody osvědčil a mohl být přeřazen do mírnějšího stupně zabezpečení. To znamená, že je možné přeřazení ze středního do nízkého stupně zabezpečení, ale i z vysokého stupně přes střední až do nízkého stupně zabezpečení.

5.3 Zaměstnávání odsouzených

Zaměstnávání odsouzených je realizováno Vězeňskou službou České republiky a je jednou z jejích hlavních priorit. Každá z věznic si vytváří své podmínky pro zařazování odsouzených do zaměstnání. Realizováno může být v rámci vnitřní režie věznice nebo podnikatelské činnosti, popřípadě smluvně u jiných subjektů.

⁵³ Viz § 12b zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ve věznicích je zřízeno oddělení zaměstnávání vězňených osob, které zajišťuje obsazení stávajících pracovišť vnitřní režie a spolupracujících subjektů. Také zajišťuje nové pracovní příležitosti pro odsouzené u jiných subjektů. Realizuje ve spolupráci se specialisty oddělení výkonu trestu odnětí svobody výběr odsouzených k zařazení na stávající pracoviště a dále i předběžný výběr odsouzených vhodných k zařazení na případně nově plánovaná pracoviště mimo věznici. Dále provádí kontrolní činnost na pracovištích u cizích subjektů, zpracovává zprávy a statistické údaje v rámci provozovny hospodářské činnosti. Odpovídá za aktuálnost a dodržování smluv s cizími subjekty. Pro názornost je přiřazena obrazová dokumentace v příloze P této práce.

Odsouzený je povinen pracovat ve výkonu trestu odnětí svobody, pokud mu byla přidělena práce. Každé pracovní zařazení dopomáhá vězňeným osobám si udržovat pracovní návyky, které mohou po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody přispět k lepšímu pracovnímu zařazení. Pracovní zařazení odsouzeným přináší možnost rozptýlení. Sociální kontakt je dalším přínosem pracovního zařazení pro odsouzené. Mají možnost se setkávat s více lidmi, včetně civilních zaměstnanců či žen. Tyto sociální kontakty mohou pro ně být pozitivní.⁵⁴

„Práce pro vězně nesmí být trestem, ale musí využívat jeho kvalifikace a rozvíjet pracovní návyky nikoli na základě donucení, ale na základě svobodného zájmu.“⁵⁵

Pracoviště vnitřní režie věznice

Na pracovištích vnitřní režie věznice jsou zařazeny odsouzené osoby, které zajišťují pod vedením jednotlivých zaměstnanců nebo příslušníků Vězeňské služby České republiky práce potřebné pro chod věznice. Konají tak na základě rozhodnutí ředitele věznice o jejich pracovním zařazení a v rámci svých popisů pracovních činností.

Podnikatelské subjekty

Zařazení odsouzeného na práci k podnikatelskému subjektu se uskutečňuje na základě smlouvy o zaměstnání mezi podnikatelským subjektem a věznicí. K práci u podnikatelského subjektu musí dát odsouzený v souladu se zákonem o výkonu trestu

⁵⁴ MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-7357-606-6. s. 163,164

⁵⁵ BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada, 1999. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-7169-555-6, s. 107.

písemný souhlas. U podnikatelských subjektů se jedná zejména o práci manuálně nenáročnou, jako jsou kompletace výrobků, balení propagačních materiálů, lepení obálek, výroba jednoduchých výrobků z oblasti sklářství nebo strojírenství. Obvykle tyto subjekty požadují přítomnost odsouzených na svých pracovištích mimo areály věznic.⁵⁶

Provozovna střediska hospodářské činnosti

Provozovna střediska hospodářské činnosti věznice není financována ze státního rozpočtu, a proto jsou smlouvy o zaměstnávání odsouzených sepsány tak, aby náklady na platy vězňů, případně další provozní náklady hradila cizí organizace a věznice z finančních přírůžek vykazovala zisk potřebný k pokrytí nákladů na zaměstnávání odsouzených nebo využitelný i pro potřeby věznice.

Zařazování do práce

Věznice je povinna zajistit zařazení odsouzených do práce, která odpovídá jejich zdravotní způsobilosti a přihlíží k jejich odborným znalostem a dovednostem. Každý z odsouzených musí být za práci řádně odměněn. Věznice také vytváří podmínky pro to, aby odsouzení mohli zvyšovat svoji pracovní kvalifikaci a rozšiřovat všeobecné informace.⁵⁷

Povinnost pracovat se nevztahuje na osoby, které jsou starší jak 65 let, jsou plně invalidní, jejich zdravotní stav neumožňuje trvalé pracovní zařazení, jsou dočasně práce neschopné a u nichž z povahy překážky vyplývá, že je jejich pracovní povinnost vyloučena.⁵⁸

Ve výkonu trestu odnětí svobody bylo v roce 2017 pracovníě zařazeno za finanční odměnu průměrně 8 449 osob z celkového počtu 15 026 zaměstnatelných odsouzených

⁵⁶ *České vězeňství*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2015, č. 4. ISSN 1213-9297, s. 8.

⁵⁷ Viz § 29 a 30 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

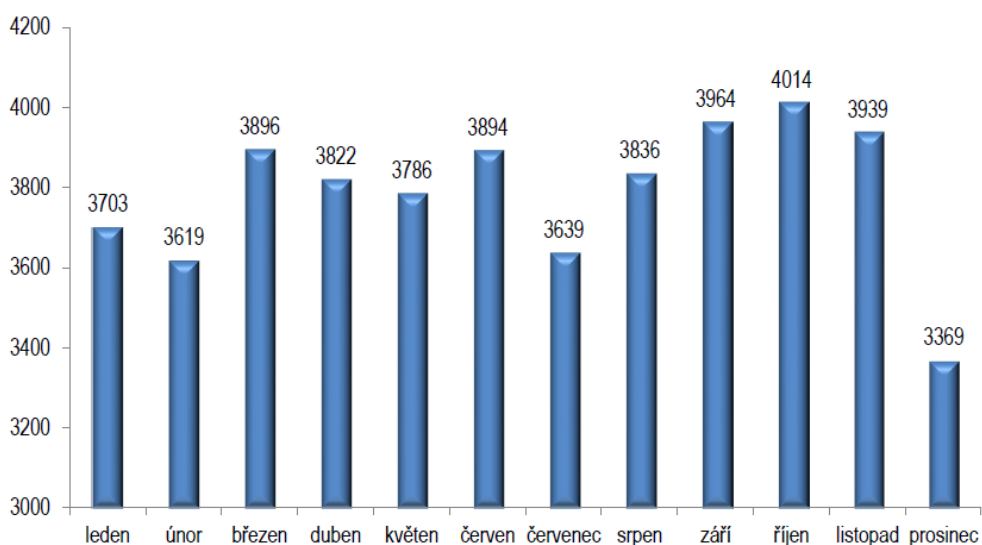
⁵⁸ MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-7357-606-6, s. 165.

způsobilých k vykonávání práce. V tomto roce se navýšila zaměstnanost odsouzených na 56,23 %, což znamená zvýšení o 8,69 % oproti roku 2016.⁵⁹

Odměňování

Odsouzenému náleží odměna za vykonanou práci. V případě pracovní neschopnosti se odsouzenému poskytuje náhrada odměny za stejných podmínek, jako ji poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci podle zákoníku práce. Z této odměny se po srážce zálohy na daň a pojistného provedou další srážky, a to k úhradě výživného na děti nebo k úhradě nákladů na výkon trestu. Část pracovní odměny po odečtení nákladů odsouzenému zbývá. Tento zbytek pracovní odměny se může rozdělit na kapesné a úložné. Kapesné je částka, se kterou může odsouzený nakládat podle vlastního uvážení. Úložné je zbytek pracovní odměny, kterou si odsouzený nechá zaslat na svůj účet.⁶⁰

Graf 1: Vývoj průměrné měsíční pracovní odměny odsouzených v roce 2017

Zdroj: Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2017

⁵⁹ *Statistická ročenka 2017*, Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, odbor personální, s. 38. Dostupná také z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/statisticka-rocenka-pro-rok-2017/>

⁶⁰ Viz § 33 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Výše uvedený graf 1 ukazuje vývoj průměrné měsíční pracovní odměny odsouzených v roce 2017. Průměrná měsíční odměna odsouzených za rok 2017 byla 3 790 Kč, což je o 95 Kč více než v roce 2016.⁶¹

5.4 Propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Věznice může propustit odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody z těchto důvodů:

- uplynula doba trestu, který je stanovený v pravomocném rozhodnutí soudu a Vězeňské službě České republiky nebylo doručeno další nařízení výkonu trestu odnětí svobody;
- věznice obdržela písemný příkaz k propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody;
- propuštění nařídil státní zástupce při výkonu dozoru nad výkonem trestu odnětí svobody;
- o propuštění rozhodl prezident republiky jako udělení milosti nebo amnestie;
- odsouzený je podmíněně propuštěn.⁶²

Odsouzení se propouští na svobodu od 8:00 do 16:00 v den, kdy jim skončil výkon trestu odnětí svobody. Pokud odsouzenému končí trest před 8:00, je propuštěn ve stanovené době předchozí den. Ředitel věznice může určit i jiný čas propuštění z důvodu návaznosti na dopravní spojení. Může se tedy stát, že odsouzený bude propuštěn ještě před 8:00. Vždy je tento čas nastaven ředitelem věznice tak, aby odsouzený nikdy nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody déle, než je stanovený konec trestu. Jestliže končí výkon trestu odnětí svobody v den pracovního klidu, zajistí propuštění odsouzeného vrchní inspektor strážní služby.⁶³

⁶¹ *Statistická ročenka 2017*, Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, odbor personální, s. 40. Dostupná také z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/statisticka-rocenka-pro-rok-2017/>

⁶² Viz § 73 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ Viz § 88 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 25/2015, kterým se stanoví podrobnosti ke správním činnostem při vedení evidence uvězněných osob, k zásadám ochrany zpracovávaných osobních údajů a k poskytování údajů z evidence uvězněných osob.

Příkaz k propuštění musí být opatřen datem, podpisem oprávněné osoby a úředním razítkem. Písemný příkaz k propuštění zasláný faxem do věznice, musí být vrchním inspektorem strážní služby nebo pracovníkem oddělení správního zpětně ověřen. Ověření spočívá v telefonické kontrole platnosti a správnosti tohoto dokumentu u příslušného soudu.

Prezident republiky má pravomoc k udělení milosti, která mu umožňuje v individuálních případech odpouštět a zmírňovat tresty uložené soudem. Prezident tuto pravomoc využívá především, když se domnívá, že soud pochybil, nebo v případech kdy přihlíží ke zdravotnímu stavu odsouzeného nebo zdravotnímu stavu členů rodiny. Další pravomocí prezidenta České republiky je amnestie. Amnestie je rozhodnutí hlavy státu o hromadném prominutí trestu a zahlazení odsouzení pro trestný čin, pro který byl trest uložen.

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

O podmíněné propuštění může požádat:

- sám odsouzený;
- zájmové sdružení občanů;
- ředitel věznice;
- státní zástupce;
- soud zahájí jednání sám.

Ředitel věznice po podání žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody odešle hodnocení odsouzeného příslušnému soudu. Lhůta na odeslání hodnocení je deset dnů. O podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody rozhoduje soud ve veřejném zasedání, kde je odsouzený vyslechnut. Jestliže je odsouzený podmíněně propuštěn, soud stanovuje délku zkušební doby. Proti nařízené délce zkušební doby si může odsouzený podat stížnost. V případě zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění může odsouzený podat další žádost až po uplynutí jednoho roku.⁶⁴

⁶⁴ BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada, 1999. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-7169-555-6, s. 121.

Věznice musí odsouzeného ještě před propuštěním řádně poučit o jeho právech a povinnostech po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Poučení spočívání především v povinnosti propouštěné osoby dostavit se do 15 dnů na příslušný úřad k vyzvednutí potřebných dokladů, případně si požádat o nový doklad totožnosti. Je-li uloženo ochranné léčení nebo ochranná výchova, je propouštěná osoba povinna se do tří pracovních dnů hlásit v příslušném výchovném nebo diagnostickém ústavu. Pokud propouštěná osoba nemá zajištěné žádné zaměstnání, může požádat o zprostředkování zaměstnání příslušný úřad práce. V případě propuštění cizince musí být poučení vystaveno v jeho rodném jazyce nebo v jazyce, kterému rozumí. Poučení o propuštění musí být opatřeno podpisem propouštěné osoby a osoby, která provedla poučení.

5.5 Propustný stupeň vnitřní diference (PSVD)

Vnitřní diference je motivační systém zařazování odsouzeného do tří propustných stupňů diference podle jeho přístupu k naplňování stanoveného cíle programu zacházení, chování, jednání a postoje ke spáchanému trestnému činu a přístupu k plnění povinností v průběhu výkonu trestu.⁶⁵ Vnitřní diference se zpravidla neuplatňuje v nástupním oddíle, oddíle výstupním a krizovém oddíle a zpravidla jsou využívány zásady I. a II. stupně diference. V odůvodněných případech lze rozhodnout o využití zásady III. stupně diference.

Odsouzený se po ukončení pobytu v nástupním oddílu zařadí na návrh odborné komise rozhodnutím ředitele věznice do II. stupně vnitřní diference, ve zvlášť odůvodněných případech lze odsouzeného zařadit do I. nebo III. stupně vnitřní diference, např. při přemístění z jiného oddělení stejného stupně zabezpečení s přihlédnutím k dosavadnímu hodnocení odsouzeného.⁶⁶

Přeražení odsouzeného v rámci vnitřní diference se provádí zpravidla při hodnocení programu zacházení, pokud se nejedná o přeražení v souvislosti s uložením kázeňského trestu. Návrhy na přeražení odsouzených v rámci vnitřní diference jsou podávány

⁶⁵ SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 25, 26.

⁶⁶ *Vnitřní řád pro odsouzené*. Vazební věznice Praha-Ruzyně, VS-52041-4/ČJ-2018-800033-VŘ. Praha, 2018, článek 28.

příslušným vychovatelem nejdříve po uplynutí lhůt stanovených pro jednotlivé stupně vnitřní diferenciaci na základě individuálního posouzení odsouzených. Překročení stanovené doby sledování televize v jednotlivých stupních vnitřní diferenciaci u významných politických, společenských, kulturních anebo sportovních programů může povolit vedoucí oddělení.

Jednotlivé PSVD mají následující charakteristiky:

- Do I. stupně vnitřní diferenciaci se zařazují odsouzení, kteří převážně aktivně plní program zacházení i své další povinnosti, chovají se a jednají v souladu s vnitřním řádem a kteří se aktivně ve spolupráci se zaměstnanci věznice podílí na činnostech souvisejících s organizací života ve věznici nebo mimo ni.
- Do II. stupně vnitřní diferenciaci se zařazují odsouzení, kteří částečně plní program zacházení, převážně se chovají a jednají v souladu s vnitřním řádem a kteří se občasně ve spolupráci se zaměstnanci věznice podílí na činnostech souvisejících s organizací života ve věznici i mimo ni.
- Do III. stupně vnitřní diferenciaci se zařazují odsouzení, kteří převážně odmítají přijmout nebo neplní program zacházení, neplní své povinnosti či se chovají a jednají v rozporu s vnitřním řádem.

Při **přerazování odsouzených do I. nebo II. stupně vnitřní diferenciaci** jde vždy o posun o jeden stupeň a jsou dodržována tato pravidla:

- a) Lhůta pro přerazení z III. do II. PSVD je nejdříve po uplynutí dvou hodnotících období, pokud odsouzení vzorně plnili všechny stanovené povinnosti, nespáchali žádný další kázeňský přestupek nebo jim byly dříve uložené kázeňské tresty zahlazeny a vyhovují stanoveným kritériím, a nejedná se o odsouzené k výjimečnému trestu odnětí svobody. U odsouzených k výjimečnému trestu odnětí svobody je to možné nejdříve po uplynutí čtyř hodnotících období, pokud jsou zařazeni do věznice s ostrahou do oddělení s vysokým stupněm zabezpečení a do věznice se zvýšenou ostrahou.
- b) Lhůta pro přerazení z II. do I. PSVD je nejdříve po dvou hodnotících obdobích, pokud odsouzení vzorně plní všechny stanovené povinnosti, nespáchali žádný kázeňský přestupek nebo jim byly dříve uložené kázeňské tresty zahlazeny a vyhovují kritériím, a nejedná se o odsouzené k výjimečnému trestu odnětí

svobody. U odsouzených k výjimečnému trestu odnětí svobody je to možné nejdříve po uplynutí čtyř hodnotících období, pokud jsou zařazeni do věznice s ostrahou do oddělení s vysokým stupněm zabezpečení a do věznice se zvýšenou ostrahou.

Při **přerazování odsouzených do II. nebo III. stupně vnitřní diferenciaci** jsou dodržována tato pravidla:

- a) Z I. do II. stupně vnitřní diferenciaci jsou odsouzení přerazováni při uložení kázeňského trestu a dále odsouzení, kteří nevyhovují kritériím pro zařazení do I. stupně vnitřní diferenciaci.
- b) O přerazení z I. do III. PSVD dochází při uložení kázeňského trestu umístění do celodenního uzavřeného oddílu nebo samovazby anebo při důvodném podezření ze spáchání trestného činu.
- c) K přerazení z II. do III. stupně vnitřní diferenciaci dochází u odsouzených, kteří po uplynutí zpravidla jednoho hodnotícího období neplní program zacházení nebo jej odmítají, soustavně neplní své základní povinnosti, chovají se a jednají v rozporu se zákonem o výkonu trestu odnětí svobody, řádem o výkonu trestu odnětí svobody a vnitřním řádem nebo byli za závažný přestupek kázeňsky trestáni celodenním umístěním do uzavřeného oddílu nebo umístěním do samovazby.⁶⁷

5.6 Přerušování výkonu trestu odnětí svobody (PVTOS)

V případě úspěšného plnění programu zacházení a dosahování účelu výkonu trestu může ředitel věznice formou odměny přerušit výkon trestu dle § 56 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody⁶⁸ až na 20 dnů během kalendářního roku. Jedná se o formu odměny, pro kterou musí odsouzený splnit určité předpoklady a vybudovat si podmínky, např. zařazení v I. stupni vnitřní diferenciaci, naprosto bezproblémový výkon trestu odnětí svobody, aktivní plnění programu zacházení. Doba přerušování se počítá do výkonu trestu.

⁶⁷ *Vnitřní řád pro odsouzené*. Vazební věznice Praha-Ruzyně, VS-52041-4/ČJ-2018-800033-VŘ. Praha, 2018, článek 28.

⁶⁸ Viz § 56 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Pro naléhavé rodinné důvody může ředitel věznice přerušit odsouzenému výkon trestu dle § 56 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody⁶⁹ až na deset dnů během kalendářního roku. Mezi naléhavé rodinné důvody se řadí např. úmrtí v rodině, zajištění péče o dítě.

Je-li třeba odsouzenému neodkladně poskytnout zdravotní službu, kterou nelze zajistit ve věznici nebo ve specializovaném zdravotnickém zařízení Vězeňské služby, může ředitel věznice na nezbytně nutnou dobu výkon trestu odsouzenému přerušit dle § 56 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody⁷⁰. Pokud si odsouzený újmu na zdraví nezpůsobil úmyslně, doba přerušeni výkonu trestu nepřesahující 30 dnů v kalendářním roce se započítává do doby výkonu trestu.⁷¹

5.7 Práva a povinnosti odsouzených

Stravování

Strava je odsouzeným odebírána osobně v cele, nebo na určeném místě v prostorách oddílu. Je vydávána do stanoveného jídelního nádobí. Jídelníček mají odsouzení k nahlédnutí u odsouzeného, který stravu vydává. Týdenní jídelníček je součástí nástěnky na každém oddíle. Každé vydávání stravy je kontrolováno přítomným dozorcem oddělení výkonu trestu nebo zaměstnancem věznice. Kontrola spočívá především v kontrole množství a kvality stravy.

Zdravotní péče

O zdraví odsouzených se ve věznicích a vazebních věznicích starají lékaři, zdravotní sestry, laborantky a další zdravotnický personál, který nezajišťuje pouze vyšetření, první pomoc a hospitalizace, ale také specializované služby, jako jsou psychiatrie, ORL, neurologie nebo kožní lékařství. Tyto služby jsou poskytovány na základě smluv s civilními nemocnicemi.

⁶⁹ Viz § 56 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ Viz § 56 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada, 1999. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-7169-555-6. s. 119.

Korespondence

Kontrolu korespondence odsouzeného provádějí pověřeni zaměstnanci věznice, jako jsou vychovatelé, speciální pedagogové a příslušníci oddělení prevence a stížností. Výchovný význam korespondence je bezpochyby významný, proto není korespondence limitována. Nepřípustná je kontrola korespondence mezi obhájcem a odsouzeným a mezi odsouzeným a advokátem, který odsouzeného zastupuje v jiné věci. Zasílání peněz v korespondenci není povoleno.

Užívání telefonu

Odsouzení mohou užívat telefon za pomoci telefonní karty. Telefonní kartu odsouzený získá na základě podané žádosti, do které uvede až pět telefonních kontaktů na osoby blízké. Vyšší počet kontaktů může povolit ředitel věznice, ale maximálně do počtu deseti. Telefonní kontakty na obhájce a na zplnomocněné advokáty nejsou limitovány. Odsouzeným je umožněna realizace telefonního hovoru zpravidla denně. Telefonní hovor na osobu blízkou bývá denně přibližně 20 minut. S obhájcem nejsou hovory časově omezeny.

Telefonní účet odsouzeného se může dobít převodem finanční částky od osob mimo věznici na číslo bankovního účtu poskytovatele, za pomoci webových stránek nebo dobítí z účtu odsouzeného na základě jeho žádosti. Výše kreditu nesmí přesáhnout 3 000 Kč. Pro realizaci telefonních hovorů jsou určeny přístroje, které se nacházejí uvnitř oddílů a někdy také ve vycházkových dvorech. K realizaci hovoru odsouzený potřebuje přístupový PIN kód, který najde na vydané telefonní kartě.

Návštěvy

Návštěvy odsouzených probíhají na návštěvních místnostech v objektu věznice. Odsouzený má právo na návštěvu blízkých osob na dobu tří hodin během jednoho kalendářního měsíce. Návštěvy se mohou zúčastnit současně čtyři osoby včetně nezletilých dětí. Odsouzený před návštěvou vyplní písemnou žádost, kde uvede datum plánované návštěvy, jména, příjmení a adresy osob včetně nezletilých dětí.

Během návštěv není povolen intimní kontakt, je pouze povoleno se přivítat a rozloučit běžným společenským způsobem. Odsouzeným je povolen osobní kontakt s nezletilým dítětem (pochování).

Uspokojování kulturních potřeb

Odsouzený si na své náklady může objednat knihy, denní tisk nebo časopisy. Ve vězeňské knihovně je umožněno bezplatné půjčování knih. V době osobního volna je odsouzeným umožněno sledování televizních pořadů. Volnočasové aktivity odsouzených přibližuje příloha Q této práce.

Duchovní služby

Odsouzený má právo na výběr svého náboženství. Ve výkonu trestu odnětí svobody plní duchovní služba důležitou funkci při resocializaci odsouzených. Duchovní službu ve věznicích zajišťuje osoba, kterou pověřila domovská církev nebo náboženská společnost. Má-li odsouzený zájem o rozhovor s kaplanem nebo o poskytnutí duchovní služby, žádá prostřednictvím vychovatele. O duchovní službu může požádat každý, i nevěřící.

Nákup potravin a věcí osobní potřeby

Nákup potravin a věcí osobní potřeby se zpravidla provádí v prodejně věznice, a to nejméně jednou za týden. Nákup se provádí bezhotovostní formou z peněžních prostředků, se kterými může odsouzený disponovat. Ve vězeňské prodejně je možné nakoupit různý sortiment zboží, jako jsou potraviny, pochutiny, nápoje, drogistické zboží atd.

Přijetí balíčku

Odsouzený může přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby jedenkrát za šest měsíců a do hmotnosti 5 kg. Obsah každého balíčku je kontrolován zaměstnanci věznice za využití potřebných pomůcek. Balíček může obsahovat potraviny nepodléhající rychlé zkáze, dále také tabákové výrobky, dopisní papíry, obálky, psací potřeby, poštovní známky, fotografie, knihy, spodní prádlo, hygienické potřeby, náramkové hodinky, hrneček apod.

Příjem peněz

Odsouzený má ve věznici zavedený vlastní účet se svými finančními prostředky. Ve věznicích je zaveden bezhotovostní styk. Odsouzeným je zakázáno držení finanční hotovost. Peníze je možné na zřízený účet zaslat poštovní poukázkou nebo bankovním převodem.

Povinnosti odsouzených

Povinnosti odsouzených slouží především k vnitřní bezpečnosti ve věznici. K základním povinnostem odsouzených patří zejména dodržování vnitřního řádu věznice, pořádku a kázně. Odsouzený je povinen podrobit se osobním a lékařským prohlídkám nebo strpět kontrolu věcí. Odsouzený musí plnit pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby České republiky, pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným, plnit úkoly vyplývající z programu zacházení, šetrně zacházet se svěřenými věcmi, nepoškozovat cizí majetek, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku. V neposlední řadě je povinen zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci a požární ochranu.⁷²

5.8 Program zacházení

Program zacházení je prostředek, který vede odsouzeného k přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin, ke snižování možné recidivy a k přípravě na soběstačný život po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Program zacházení se skládá z cílů, které jsou v jednotlivých oblastech podporovány aktivitami a navazují na výstupy z komplexní zprávy odsouzeného. Komplexní zpráva je výsledek psychologického, pedagogického, sociálního, případně lékařského posouzení, hodnocení rizik a jiných dostupných materiálů k osobě odsouzeného. Odsouzení jsou vždy seznámeni s nabídkou aktivit, které program zacházení nabízí. Program zacházení sestavuje vždy speciální pedagog a cílem je především příprava odsouzeného na soběstačný život po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

⁷² Viz § 28 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

6 VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

V minulosti bylo soudy často ukládáno ochranné léčení, které mohlo být vykonáváno ambulantně, kdy odsouzený sám docházel k odbornému lékaři, nebo ústavně, kdy byl odsouzený umístěn v příslušném ústavu, nejčastěji v psychiatrické léčebně. Největší problém byl v ústavní léčbě odsouzených, neboť probíhala v běžných zdravotnických zařízeních, odkud mohl odsouzený snadno uprchnout. Proto byla iniciována legislativní změna a 1. ledna 2009 nabyl účinnosti zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících předpisů.⁷³

Zabezpečovací detence se vykonává v ústavech se zvláštní ostrahou a léčebnými, psychologickými, vzdělávacími, pedagogickými a činnostními programy. Jedná se o ochrannou léčbu, která se vykonává v zařízeních Vězeňské služby České republiky. Jedná se spíše o zdravotnické zařízení než o věznici, které je spravováno Vězeňskou službou České republiky, a jsou zde taková bezpečnostní opatření, která odsouzenému brání v útěku. V ústavech pro výkon zabezpečovací detence mají odsouzení oproti věznicím volnější režim.⁷⁴

Zabezpečovací detence se ukládá na dobu s neurčitou délkou trvání, tato délka je odvozená od potřeby ochrany společnosti. Musí docházet k přezkoumání podmínek jejího uložení, ke kterému dochází jednou ročně a u mladistvých jednou za šest měsíců. Ukládá se především osobám, které jsou vážně narušeny a jejichž propuštění rovnou na svobodu bez možnosti kontroly jejich chování by bylo velkým rizikem.

Zabezpečovací detenci uloží soud vždy:⁷⁵

- pokud upustí od potrestání, ale nařízení zabezpečovací detence je vzhledem ke snížené přičetnosti pachatele nebo vzhledem k jeho duševní poruše kvůli ochraně společnosti nutné;

⁷³ O TRESTNÍM PRÁVU SROZUMITELNĚ – www.trestni-rizeni.com. *Zabezpečovací detence* [online]. © 2006-2018 [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/zabezpecovaci-detence>

⁷⁴ VĚZNICE A ÚSTAV PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE OPAVA. O nás. *Zabezpečovací detence* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-a-uvzd-opava/o-nas/zabezpecovaci-detence/>

⁷⁵ *České vězeňství*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2014, č. 1. ISSN 1213-9297, s. 9.

- v případě, že je pachatel vzhledem ke své úplné nepřičetnosti trestně neodpovědný, ale jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a ochranné léčení by nebylo k ochraně společnosti dostačující.

Kromě toho je možné zabezpečovací detenci uložit i fakultativně:⁷⁶

- jestliže byl ve stavu vyvolaném duševní poruchou spáchán zločin, pobyt pachatele na svobodě je nebezpečný a ochranné léčení by k ochraně společnosti nebylo dostatečné;
- pokud pachatel opakovaně spáchal zločin pod vlivem návykové látky a k ochraně společnosti by opět ochranné léčení nestačilo;
- v případě, že pachatel soustavně maří ochranné léčení nebo při něm nespolupracuje a riziko recidivy trestné činnosti je významné.

6.1 Ústavy pro výkon zabezpečovací detence

V České republice jsou nyní spravovány a střeženy dva ústavy pro výkon zabezpečovací detence, a to v Opavě a v Brně. Ústav pro výkon zabezpečovací detence v Brně vznikl roku 1956 a je jednou z nejstarších fungujících věznic na území České republiky. Musela proběhnout celková rekonstrukce rehabilitačního pavilonu Vazební věznice Brno, vězeňské nemocnice a přilehlých ploch. Tato věznice byla připravena na přijetí prvních chovanců ke dni 1. ledna 2009. V březnu roku 2009 byl přijat první chovanec a v současné době dochází k velkému nárůstu počtu těchto osob. Velká část chovanců se skládá z řad mužů a jen zlomek z řad žen.⁷⁷ Ústav pro výkon zabezpečovací detence v Opavě byl uveden do provozu v únoru roku 2013. První přemístění chovanců proběhlo v tomto roce po naplnění kapacity v ústavu pro výkon zabezpečovací detence v Brně. V současné době se zde nachází celkem 50 chovanců a je naplněna ubytovací kapacita.⁷⁸

⁷⁶ *České vězeňství*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2014, č. 1. ISSN 1213-9297, s. 10.

⁷⁷ JELÍNEK, ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ. Z médií. Články. *Některé praktické pohledy na výkon zabezpečovací detence* [online]. [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.advokatijelinek.cz/nektere-prakticke-pohledy-na-vykon-zabezpecovaci-detence.html>

⁷⁸ VĚZNICE A ÚSTAV PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE OPAVA. O nás. *Zabezpečovací detence* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-a-uvzd-opava/o-nas/zabezpecovaci-detence/>

Hlavním úkolem těchto zařízení je zabezpečit, aby výkon zabezpečovací detence byl vykonáván v souladu se zákony a právními předpisy, a především plnil účel zajištění ochrany společnosti před pachateli trestné činnosti, kteří jsou velmi nebezpeční z povahy své duševní poruchy.

6.2 Aktivity chovanců

Práce s chovanci je zaměřena na oblast výchovnou, výukovou i terapeutickou. Není zapomínáno ani na aktivity sloužící k relaxaci a rozvíjení zájmů chovanců. Všechny činnosti s chovanci provozuje celý tým zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky. Dle aktuálního charakteru chovanců se poskytuje individuální i skupinový komunitní přístup. Tyto aktivity mohou být různého charakteru. Může se jednat o práci na zahradě, kde je cílem působit na osobnost chovance a rozvíjet vztah k přírodě a životnímu prostředí. Tím se uvolňuje psychika chovanců.

Dále můžeme zmínit práci v dílnách, která přispívá k rozvoji motorických funkcí a dovedností, smyslového vnímání, fantazie, zmírňuje stres a pozitivně působí na psychiku. Jedná se o jednoduchou výrobu výrobků ze dřeva nebo jiných materiálů, jako jsou třeba poličky nebo hračky. Důležitou součástí aktivit chovanců jsou také sportovní aktivity, jejichž cílem je rozvoj motorických schopností chovanců, pozitivní ovlivnění jejich psychiky, zmírnění tenzí a depresí, zachování nebo obnovení svalové síly. Nejčastěji jde o hraní her, posilování, dechová cvičení.

Vzdělávání chovanců se zaměřuje na rozvoj a udržení základních všeobecných znalostí, zmírnění stresu a pozitivní působení na psychiku. Zahrnuje zvládnutí základů společenských věd, základní témata dějepisu, přírodopisu a zeměpisu.⁷⁹

6.3 Základní práva chovanců

Mezi základní práva chovanců patří užívání telefonu, který slouží ke kontaktu s blízkými osobami, opatrovníkem nebo právníkem. Dále chovanci mají právo přijímat návštěvy, a to dvakrát týdně po dobu nejméně dvou hodin, mohou přijímat návštěvy obhájce nebo advokáta, který chovance zastupuje. Mezi další práva patří přijímání

⁷⁹ *České vězeňství*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2014, č. 1. ISSN 1213-9297, s. 11.

balíčku s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg. Bez omezení chovanci mohou přijímat balíčky, které obsahují prádlo, oděv, obuv, knihy, tiskoviny a věci potřebné k plnění příslušného programu. Důležitým právem jsou pro chovance duchovní služby, v době svého osobního volna se mohou zúčastnit společných náboženských obřadů.⁸⁰

Zavedení zabezpečovací detence bylo jistě správným krokem, protože v naší společnosti bohužel najdeme osoby, na které standardní prostředky odborného působení nestačí. Velmi často se jedná o osoby nepřičetné, kterým není možné uložit trest odnětí svobody. V minulosti bylo jediným řešením uložení ústavní ochranné léčby, které bylo vykonáváno v psychiatrických léčebnách a docházelo zde k častým útěkům nebo konfliktům mezi pacienty. Tyto problémy zabezpečovací detence do jisté míry vyřešila, nicméně bude potřeba reagovat na podněty z praxe a promítnout je do právní úpravy.

⁸⁰ VĚZNICE A ÚSTAV PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE OPAVA. O nás. *Zabezpečovací detence* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-a-uvzd-opava/o-nas/zabezpecovaci-detence/>

7 KONCEPCE VĚZEŇSTVÍ DO ROKU 2025

Koncepce vězeňství do roku 2025 je dokument, který má především pomoci změnit fungování vězeňství tak, aby byla potlačována recidiva kriminální činnosti a tím byla zajištěna bezpečnost občanů. K důležitým cílům Koncepce vězeňství do roku 2025 patří dohled nad cestou odsouzeného do věznice a návratem zpět do běžného života. Významnou součástí je také vytvoření vzdělávacích a pracovních plánů ve věznicích, které mají pomoci odsouzeným k snadnějšímu návratu do společnosti. Tomu napomáhá i stále pokračující modernizace věznic a vazebních věznic, jež slouží k vytvoření důstojnějších podmínek pro obviněné a odsouzené.⁸¹

Tento dokument byl zpracován na dlouhou dobu deseti let a vytváří východiska, cíle a konkrétní nástroje v oblasti vězeňství. Koncepce vězeňství do roku 2025 byla sestavena z řad téměř 50 odborníků z různých institucí, a to převážně z Vězeňské služby České republiky, Probační a mediační služby a ministerstev.⁸² Na dosažení strategických cílů bylo sestaveno devět pracovních podskupin. Cíle jsou podrobně obsaženy v těchto hlavních kapitolách Koncepce:

- Zaměstnávání vězňů;
- Zdravotnictví ve věznicích;
- Programy zacházení SAPRO;
- Legislativní změny v oblasti vězeňství;
- Řešení problematiky drog a ostatních návykových látek;
- Financování vězeňství;
- Resocializace propuštěných vězňů, návaznost na prevenci a postpěči;
- Bezpečnost ve věznicích.

Jednotlivé kapitoly Koncepce vězeňství do roku 2025 jsou rozpracovány Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR prostřednictvím akčních plánů na každý rok. V těchto

⁸¹ JUSTICE.CZ. Oficiální server českého soudnictví. *Cíle nové koncepce vězeňství do roku 2025: snížení recidivy pomocí vzdělávání a zaměstnávání vězňů a péče o propuštěné* [online]. [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=2375&d=346525>

⁸² MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce vězeňství 2025*, s. 3. Dostupné také z: <https://www.justice.cz/web/msp/koncepce-vezenstvi>

akčních plánech nalezneme jednotlivé cíle a nástroje potřebné k dosažení, vymezení harmonogramu, předpokládaný finanční rámec, odpovědnost za realizaci a možné legislativní úpravy.⁸³

7.1 Vybrané strategické cíle

Podívejme se podrobněji na sestavené podskupiny a jejich přidělené strategické cíle, které byly vytvořeny Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR. U vybraných podskupin jsou přiblíženy přidělené úkoly pro rok 2018. Celkem bylo sestaveno 17 podskupin. Každá podskupina je složena z vedoucího a z členů, počty členů se mění.

Strategický cíl číslo 1: „*Zvýšení skutečné zaměstnanosti.*“

- Složení: vedoucí – ředitel odboru ekonomického + 8 členů

Tato podskupina měla v roce 2018 jako jeden z úkolů zvýšit zaměstnanost odsouzených v objektech věznic. To znamená připravit typ smluvního vztahu mezi Vězeňskou službou České republiky a externím subjektem a na pozemku Vězeňské služby České republiky postavit výrobní halu nebo výrobní místo z finančních prostředků externího subjektu. Dále bylo zadáno řešit problematiku doby nájmu pozemků Vězeňské služby České republiky externími zaměstnavateli.

Plnění těchto úkolů v roce 2018 můžeme označit ve fázi finalizace a dokončení proběhne v roce 2019. V roce 2018 se podařilo ve věznicích otevřít 31 pracovišť, kde našlo práci více jak 550 odsouzených.⁸⁴

Strategický cíl číslo 2: „*Podpora zaměstnávání osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody.*“

- Složení: vedoucí – Probační a mediační služba + 10 členů

Strategický cíl číslo 3: „*Funkční systém vzdělávání vězněných osob, který je účelně navázán na zaměstnávání vězněných osob a má funkční přesah do období po skončení*

⁸³ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce vězeňství 2025*, s. 4. Dostupné také z: <https://www.justice.cz/web/msp/koncepce-vezenstvi>

⁸⁴ INTRANET VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY: <http://webportal.vezslu.justice.cz/vs/koncepce/ZPRVY%20GESTOR%20%20PLNN%20KOL/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2Fvs%2Fkoncepce%2FZPRVY%20GESTOR%20%20PLNN%20KOL%2FSC%201%2FAP%202018>

výkonu trestu odnětí svobody, umožňuje vězněným osobám vzdělávat se v praktických oborech, které s vysokou pravděpodobností naleznou své uplatnění za branou věznic a zabezpečí vězněné osobě příjem, čímž nemalou měrou přispějí ke snížení recidivy a rizika dluhové pasti.“

- Složení: vedoucí – ředitel Středního odborného učiliště Vězeňské služby České republiky + 6 členů

Strategický cíl číslo 4: *„Aktivní personální politika, která umožňuje přilákat do vězeňství kvalitní, motivované zaměstnance, kterým je schopná nabídnout odpovídající karierní růst a finanční ohodnocení, zahrnuje širokou škálu odborného vzdělávání určeného jak pro management, tak pro řadové zaměstnance a specialisty, nabízí příležitosti k dalšímu vzdělávání, sdílení poznatků a profesnímu růstu. V akademické oblasti je cílem rozšíření penologického a penitenciárního výzkumu a statistik.“*

- Složení: vedoucí – ředitel odboru personálního + 13 členů

Strategický cíl číslo 5: *„Dosažení stavu, kdy věznic v rámci vnitřní diferenciacce zařazují odsouzené podle stupně deprivace osobnosti a možnosti resocializace a mají dostatek odborného personálu, aby mohly být co nejrychleji zpracovány a naplňovány individuální programy zacházení.“*

- Složení: vedoucí – ředitel odboru výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody + 14 členů

Strategický cíl číslo 6: *„Posílení samostatnosti odborného personálu a zajištění, aby většinu svého pracovního času mohli zaměstnanci věnovat práci s vězněnými osobami a nikoli administrativě.“*

- Složení: vedoucí – ředitel odboru výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody + 14 členů

Strategický cíl číslo 7: *„Programy zacházení budou v přiměřené míře standardizovány, rozšiřovány do více věznic a jejich efektivita bude ověřována.“*

- Složení: ředitel odboru výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody + 14 členů

Jedním z úkolů této podskupiny bylo zpracování manuálu odborného zacházení v zabezpečovací detenci.

Ke splnění tohoto úkolu bylo potřeba sestavit pracovní skupinu z vedoucích oddělení pro výkon zabezpečovací detence a odborných zaměstnanců. Proběhla dvě společná setkání a následná konzultace mezi psychiatry a sexuology. Poté byla vytvořena pracovní verze tohoto manuálu k připomínkování. Konečná verze s názvem „Operační manuál oddělení zabezpečovací detence“ byla schválena a předána Vazební věznicí a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno a Věznicí a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava.⁸⁵

Strategický cíl číslo 8: *„Udržení dostupnosti zdravotních služeb ve vězeňských zařízeních. Posílení systému poskytování zdravotních služeb reflektujícího jak požadavky vyplývající ze specifík výkonu trestu odnětí svobody, vazby, zabezpečovací detence, tak také zvýšené nároky spojené s poskytováním těchto služeb osobám ve vazbě, výkonu trestu odnětí svobody, ve výkonu zabezpečovací detence.“*

- Složení: vedoucí – ředitel odboru zdravotnického + 5 členů

Jedním z úkolů této podskupiny v roce 2018 bylo zpracovat analýzu většího zapojení soukromých subjektů do poskytování zdravotní péče ve věznicích.

Ze zpracované analýzy vyplynuly některé klady v zajišťování zdravotní péče pro vězněné osoby soukromými poskytovateli, ale převažovaly negativní dopady. U takového spolupracujícího poskytovatele by mohlo dojít k narušení systému fungování zdravotnické služby Vězeňské služby České republiky, a to v oblasti informovanosti a nerovnosti přístupů ke zdravotním službám pro vězněné osoby.⁸⁶

Strategický cíl číslo 9: *„Fungující a vhodně provázaný standardizovaný systém účinné odborné pomoci uživatelům návykových látek motivující k abstinenci nejen ve výkonu trestu odnětí svobody, ale i po jeho skončení.“*

- Složení: vedoucí – ředitel odboru výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody + 10 členů

⁸⁵ INTRANET VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY: <http://webportal.vz-slu.justice.cz/vs/koncepce/ZPRVY%20GESTOR%20O%20PLNN%20KOL/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2Fvs%2Fkoncepce%2FZPRVY%20GESTOR%20O%20PLNN%20KOL%2FSC%207%2FAP%202018>

⁸⁶ INTRANET VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY: <http://webportal.vz-slu.justice.cz/vs/koncepce/ZPRVY%20GESTOR%20O%20PLNN%20KOL/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2Fvs%2Fkoncepce%2FZPRVY%20GESTOR%20O%20PLNN%20KOL%2FSC%208%2FAP%202018>

Strategický cíl číslo 10: „Účinná ochrana vězeňského prostředí od průniku nelegálních látek, potlačování užívání omamných a psychotropních látek vězněnými osobami a důsledná prevence šíření toxikomanie.“

- Složení: vedoucí – ředitel odboru Vězeňské a justiční stráže + 11 členů

Strategický cíl číslo 11: „Zajistit bezpečné prostředí ve věznicích, které vytvoří odpovídající podmínky pro lidské zacházení s vězněnými osobami a pro kvalifikovanou práci s doložitelným příznivým dopadem na úroveň recidivy a tím i na celkový počet vězněných osob.“

- Složení: vedoucí – ředitel odboru Vězeňské a justiční stráže + 9 členů

Strategický cíl číslo 12 a 13: „Snížit recidivu trestné činnosti pomocí účinné práce s odsouzenými a propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody a vytváření prostředí k jejich úspěšné reintegraci do společnosti. Vytvořit komplexní systém propojení penitenciární péče, postpenitenciární péče a programů prevence kriminality.“

- Složení: vedoucí – ředitel odboru výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody + 15 členů

Strategický cíl číslo 14: „Zajistit dostatečné rozpočtové zdroje k financování dalšího rozvoje vězeňství a zajistit jejich efektivní čerpání.“

- Složení: vedoucí – ředitel odboru ekonomického + 8 členů

Strategický cíl číslo 15: „Efektivní čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie, Norských a dalších fondů.“

- Složení: vedoucí – ředitel odboru ekonomického + 6 členů

Strategický cíl číslo 16: „Podpora pro rozšiřování provozoven Střediska hospodářské činnosti ve věznicích za účelem využití zisku jako mimorozpočtového příjmu pro rozvoj vězeňství.“

- Složení: vedoucí – ředitel odboru ekonomického + 5 členů

Strategický cíl číslo 17: „*Stabilní právní rámec umožňující bezproblémové fungování vězeňství, reagující na nové výzvy moderního světa a zajišťující prostor pro naplnění smyslu a účelu trestu.*“⁸⁷

- Složení: vedoucí – Mgr. Pavel Kolář (GŘ) + 6 členů

⁸⁷ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce vězeňství 2025*, s. 6.
Dostupné také z: <https://www.justice.cz/web/msp/koncepce-vezenstvi>

ZÁVĚR

Předložená bakalářská práce podrobně seznamuje se strukturou a fungováním nejmenšího bezpečnostního sboru České republiky s celostátní působností. Do hloubky se zabývá úkoly Vězeňské služby České republiky, její strukturou, systémem velení a odborného vedení. Dále bylo představeno územní rozdělení jednotlivých organizačních jednotek a jejich spádovost, která je nastíněna i grafickou formou.

Rozbor výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody byl proveden od prvočinitelů a byla zde popsána kompletní systematizace života v těchto represivních zařízeních, a to od nástupu vězněné osoby až po její propuštění na svobodu. Tato systematizace byla rozdělena do tří kapitol podle zákonem stanovených oblastí, tj. na výkon vazby, výkon trestu a výkon zabezpečovací detence. V těchto kapitolách jsou podrobně charakterizovány postupy a povinnosti jak Vězeňské služby České republiky, tak i vězněných osob. V jednotlivých oddílech a pododdílech pak je v logickém sledu představen celý systém věznění se všemi náležitostmi.

Poslední kapitola je věnována Koncepti vězeňství do roku 2025 a podrobněji představuje strategické cíle roku 2018. Popisuje postup jednotlivých skupin, které se touto koncepcí zabývají, a je hodnocen pokrok, jaký byl již těmito skupinami dosažen. Jsou ovšem zmíněny i cíle ještě nedosažené a zasazeny do časového kontextu.

Tato práce vznikla nejen na základě studia odborné literatury, ale i jedenáctiletých zkušeností autora jako příslušníka Vězeňské služby České republiky, momentálně na pozici vrchního inspektora strážní služby. Proto byla Vězeňská služba České republiky představena v reálném světle, a to se všemi jejími klady i zápory, které vyplývají z dlouhodobého podfinancování tohoto sboru ze strany státu. Vězeňská služba ČR je sborem s přesně danou strukturou vedení a velení, avšak pracuje s osobami společensky závadnými. Jde o náročnou práci hlavně po psychické stránce, neboť mnoho uvězněných osob má za sebou rozsáhlou kriminální činnost a dozor nad nimi je ve všech ohledech obtížný. Přesto je práce Vězeňské služby ČR nutná pro zajištění bezpečnosti a správného fungování státu a ve svých důsledcích společensky nepostradatelná.

Shrneme-li celou práci, pak lze konstatovat, že byl splněn stanovený cíl, tedy zanalyzovat činnost a náplň Vězeňské služby České republiky, charakterizovat

a představit její složky a způsob fungování. Důležitou součástí práce je také zasazení Vězeňské služby České republiky do legislativního rámce, který je pro fungování všech jejích organizačních jednotek naprosto nezbytný. Na to navazují kapitoly zabývající se přímo věcmi, které mají bezprostřední dopad na život vězněných osob – příjem do výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody či zabezpečovací detence, vymezení práv a povinností v těchto represivních opatřeních státu, stupně vnitřní diferenciacie, program zacházení a konečně postup propuštění. Záměrem bylo přiblížit strukturu a život ve věznicích, tj. popsat proces od příjmu až po propuštění vězněných osob. Na závěr je nastíněn rozbor nového konceptu vězeňství do roku 2025 s částečným hodnocením, neboť jde o téma, které se neustále vyvíjí a ze strany Vězeňské služby České republiky se na něm aktivně pracuje.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada, 1999. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-7169-555-6.

ČERNÍKOVÁ, Vratslava a Vojtěch SEDLÁČEK. *Základy penologie pro policisty*. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2002. ISBN 80-7251-104-1.

České vězeňství. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2014, č. 1. ISSN 1213-9297.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY. *Narizení č. 23 o vězeňské a justiční strážní (úplné znění)*. Praha, 2014.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR. *Výroční zpráva za rok 2017*. Praha, březen 2018. Dostupná také z: <https://www.vscr.cz/vyrocnizprava-vs-cr-2017/>

HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2., dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. ISBN 80-86708-30-6.

Historická penologie. Praha: Ondřej Hladík, 2014, č. 1.

MOTEJL, Otakar. *Vězeňství*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-7357-606-6.

Narizení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 36/2014, o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

Narizení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 25/2015, kterým se stanoví podrobnosti ke správním činnostem při vedení evidence uvězněných osob, k zásadám ochrany zpracovávaných osobních údajů a k poskytování údajů z evidence uvězněných osob.

PEKÁREK, Ondřej. Vězeňská služba v ČR. Olomouc 2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého Olomouc, Fakulta tělesné kultury.

RADA EVROPY, VÝBOR MINISTRŮ. *Doporučení Rec (2006) 13 Výboru ministrů členským státům o výkonu vazby, podmínkách jejího výkonu a zárukách proti jejímu zneužití*. Schváleno Výborem ministrů dne 27. září 2006 na 974. zasedání náměstků ministrů.

SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3.

SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. ISBN 978-80-7372-287-6.

Statistická ročenka 2017, Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, odbor personální. Dostupná také z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/statisticka-rocenka-pro-rok-2017/>

UHLÍK, Jan. F. J. Řezáč – reformátor vězeňství a školství 19. století. *České vězeňství*. Praha 1997, č. 2. ISSN 1213-9297.

Vazební věznice Praha-Ruzyně 1935–2015. Praha: VS tisk, tiskárna Vězeňské služby 2015.

Vnitřní řád pro obviněné. Vazební věznice Praha-Ruzyně, Praha dne 2. 7. 2018.

Vnitřní řád pro odsouzené. Vazební věznice Praha-Ruzyně, VS-52041-4/ČJ-2018-800033-VŘ. Praha, 2018, článek 28.

Vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2008 Sb., zákon o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použitých internetových zdrojů

AKADEMIE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR. O nás. *Základní informace* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/akademie-vs-cr/o-nas/zakladni-informace/>

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. Informační servis. *Rychlá fakta* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>

INTRANET VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY: <http://webportal.vz-slu.justice.cz/vs/koncepce/ZPRVY%20GESTOR%20O%20PLNN%20KOL/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2Fvs%2Fkoncepce%2FZPRVY%20GESTOR%20O%20PLNN%20KOL%2FSC%207%2FAP%202018>

JELÍNEK, ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ. Z médií. Články. *Některé praktické pohledy na výkon zabezpečovací detence* [online]. [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.advokatijelinek.cz/nektere-prakticke-pohledy-na-vykon-zabezpecovaci-detence.html>

JUSTICE.CZ. Oficiální server českého soudnictví. *Cíle nové koncepce vězeňství do roku 2025: snížení recidivy pomocí vzdělávání a zaměstnávání vězňů a péče o propuštěné* [online]. [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=2375&d=346525>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce vězeňství 2025*. Dostupné také z: <https://www.justice.cz/web/msp/koncepce-vezenstvi>

O TRESTNÍM PRÁVU SROZUMITELNĚ – www.trestni-rizeni.com. *Zabezpečovací detence* [online]. © 2006-2018 [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/zabezpecovaci-detence>

VĚZNICE A ÚSTAV PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE OPAVA. O nás. *Zabezpečovací detence* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-a-uvzd-opava/o-nas/zabezpecovaci-detence/>

SEZNAM ZKRATEK

Akademie VS ČR	Akademie Vězeňské služby České republiky
PSVD	propustný stupeň vnitřní diferenciacce
PVTOS	přeruščení výkonu trestu odnětí svobody
GŘ	Generální ředitelství
GŘ VS	Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky
ÚpVZD	ústav pro výkon zabezpečovací detence
VS ČR	Vězeňská služba České republiky

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Organizační jednotky	23
Obrázek 2: Vazební věznice Praha Pankrác	24
Obrázek 3: Věznice Mírov.....	26
Obrázek 4: Vazební věznice a ÚpVZD Brno	27

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj věkového složení zaměstnanců VS ČR	14
Tabulka 2: Vývoj fyzického počtu zaměstnanců VS ČR.....	15
Tabulka 3: Počty vězněných osob.....	28

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj průměrné měsíční pracovní odměny odsouzených v roce 2017.....	45
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

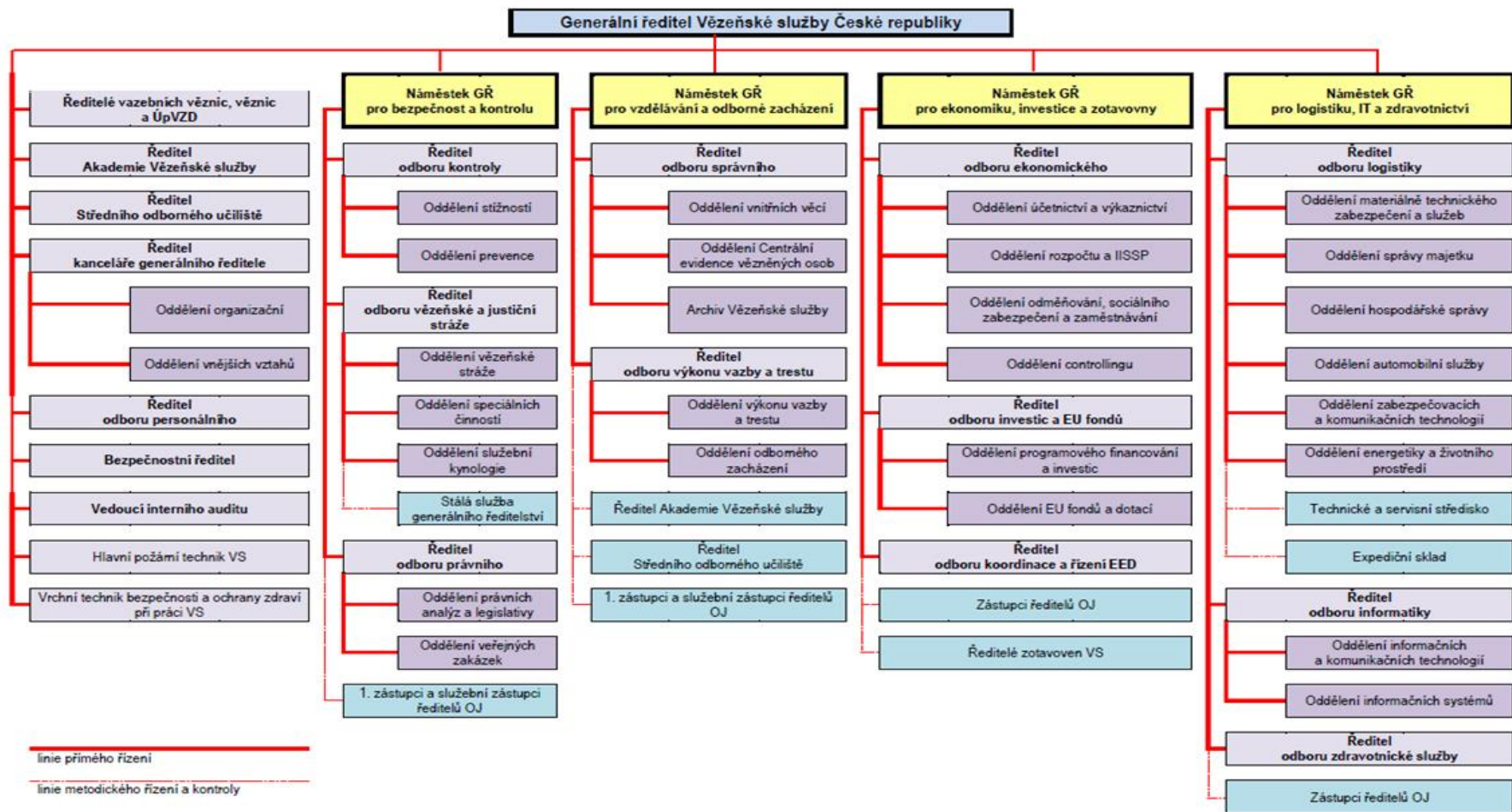
Příloha A: Organizační struktura Generálního ředitelství VS ČR a systém řízení.....	I
Příloha B: Organizační struktura Vězeňské služby České republiky	II
Příloha C: Akční plán koncepce vězeňství do roku 2025 na rok 2019.....	III
Příloha D: Příkaz k dodání do výkonu trestu.....	V
Příloha E: Příkazy k propuštění	VI
Příloha F: Příkaz k přijetí do vazby	VII
Příloha G: Návrh na povolení opustit věznici.....	VIII
Příloha H: Žádost odsouzeného o povolení telefonních čísel.....	X
Příloha I: Žádost o povolení návštěvy	XI
Příloha J: Žádost o umožnění telefonického hovoru	XII
Příloha K: Zaslání balíčku a žádost o povolení návštěvy	XIII
Příloha L: Vybrané vazební věznice v České republice	XIV
Příloha M: Vybrané věznice v České republice	XIX
Příloha N: Ústavy výkonu zabezpečovací detence.....	XXV
Příloha O: Vazební věznice Praha Ruzyně – cely před rekonstrukcí a po ní	XXVI
Příloha P: Zaměstnávání vězňů	XXXIII
Příloha Q: Volnočasové aktivity.....	XXXVIII

Zdroje příloh:

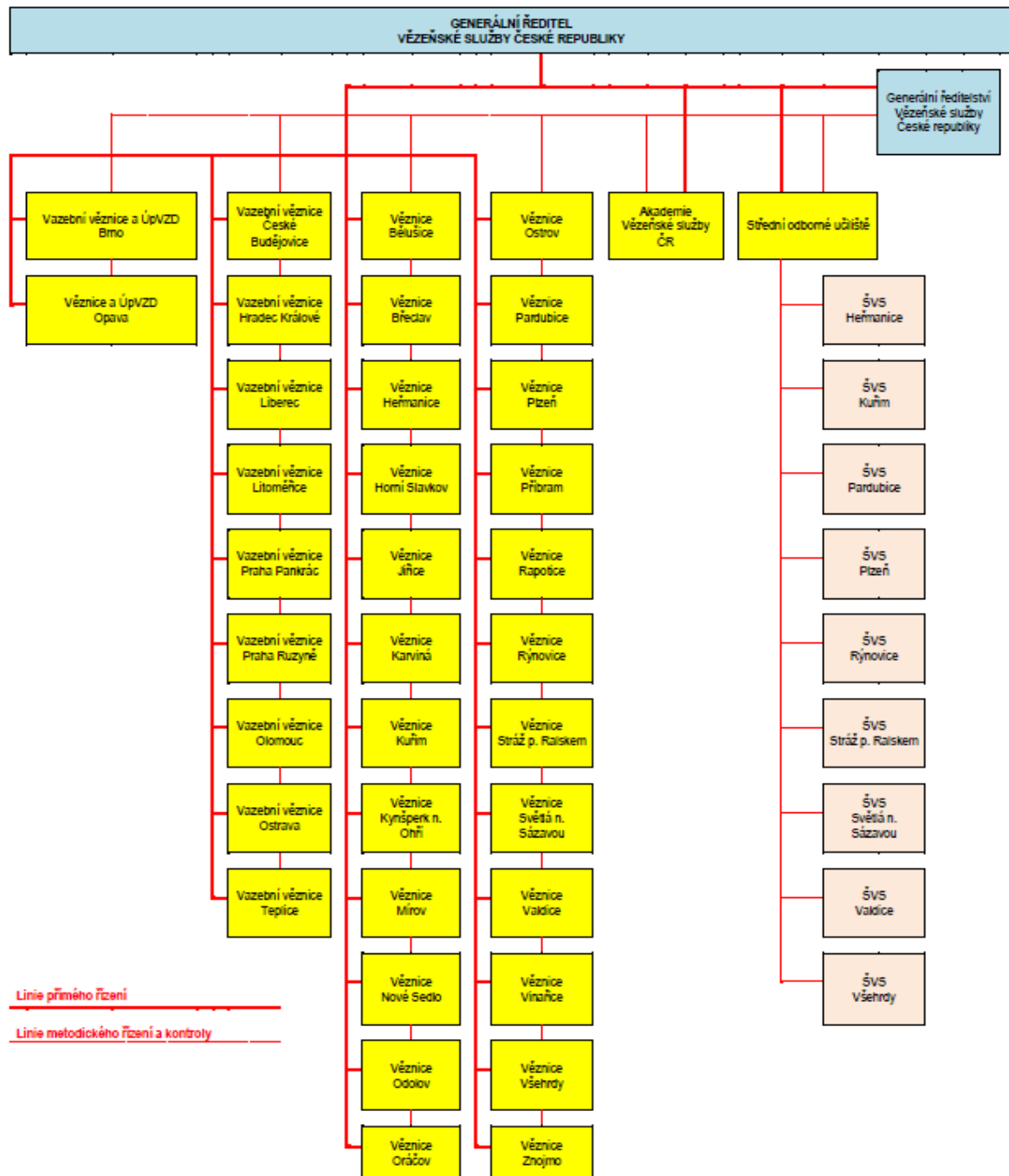
Webové stránky VS ČR: GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Organizační jednotky* [online]. © 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz>

Vlastní archiv autora.

Příloha A: Organizační struktura Generálního ředitelství VS ČR a systém řízení

Příloha B: Organizační struktura Vězeňské služby České republiky

Příloha C: Akční plán koncepce vězeňství do roku 2025 na rok 2019

Vedoucí pracovní podskupiny	strategický cíl č.	úkol č.	znění úkolu	rok	den	měsíc	hlavní gestor	spolupráce	nutné změny organizační, legislativní, finanční	indikátor	stav plnění	poznámka k plnění	poznámka
Ředitel odboru ekonomického	1.	1.A.1	Upravit smlouvy o zaměstnávání s cizími subjekty tak, aby se do nich promítla novela NV 341/2017 Sb.	2019	31.	12.	OJ	OE	Přijaté novely nařízení vlády č. 341/2017 sb.	Změna smluv			
Ředitel odboru ekonomického	1.	1.A	Připravit typ a konstrukci smluvního vztahu mezi VS ČR a externím subjektem ošetřujícím situaci, kdy se na pozemku VS ČR postaví výrobní hala, výrobní místo z finančních prostředků externího subjektu.	2019	31.	12.	OL	OE	uzavření koncesních smluv, souhlas MF ČR se smlouvou o právu stavby	Uzavření smlouvy o právu stavby s MEA Plzeň. Uzavření 1 další koncesní smlouvy na pronájem majetku (s investicí nájemce do objektu)			
Krajský vedoucí PMS Středočeského kraje	2.	2.7.2.3.	Koordinovat spolupráci Vězeňské služby ČR s úřady práce, sociálními kurátory a neziskovými organizacemi při vyhledávání práce pro osoby, které budou v dohledné době na trh práce vstupovat, a to především formou poradenství	2019	31.	12.	OVVaT	OE, MPSV, MSp, GRÚP, KZPS, MV	bez požadavků	Zpracování příkladů best practice			
Ředitel SOU	3.	3.2.2.2.	Zavádět do výukové praxe v SOU moderní technologie (3D tisk, robotika, CNC).	2019	31.	12.	SOU	OI	pokrytí nákladů z rozpočtu SOU a odboru informatiky GR VS ČR	Zpráva o realizaci.			

Ředitel SOU	3.	3.5.4.4.	Realizovat následné kontroly soukromých subjektů.	2019	31.	12.	SOU	OVVaT, OJ	bez požadavků	Zpráva z kontrolní činnosti OJ Nové Sedlo a Vinařice.			
Ředitel odboru personálního	4		Příprava podkladů pro jednání komise stanovené MSp k případnému zřízení služebních míst "vychovatel" a "speciální pedagog".	2019	31.	12.	OP	OVVaT, Oprav, OE, OL, KGŘ	bez požadavků	Podklady k přípravě změn			
Ředitel odboru personálního	4		Příprava podkladů pro novelizaci NV č. 222/2010 Sb. a NV č. 104/2005 Sb.	2019	31.	12.	OP	všechny odbory, KGŘ	bez požadavků	Návrhy na změny obsahů obou katalogů			
Ředitel odboru výkonu vazby a trestu	5.	5.2.1.4.	Po schválení koncepcí u mladistvých a žen předložit návrh harmonogramu jejich naplňování.	2019	31.	12.	OVVaT	OJ, kde jsou umístění mladiství a ženy, MSp	bez finančních nákladů	Předložení návrhu harmonogramu			
Ředitel odboru výkonu vazby a trestu	6.	6.4.5.1.	Posoudit možnost převedení vybraných pracovních právnických pozic do služebního poměru a možnost dalšího zcivilnění pozic ve VS ČR (viz 4.6.1.1). Posoudit a navrhnout kroky k demilitarizaci strážní a dozorcí služby (např. eliminace nošení donucovacích prostředků, nahrazení živé střežící síly technickými prostředky).	2017 2018 2019	31. 31. 31.	12. 12. 12.	OP	OVaJS, OVVaT		Návrh			
Ředitel odboru výkonu vazby a trestu	7.	7.C	Navrhnout metodiku pro posuzování kriminální recidivy v České republice	2018 2019	31. 31.	12. 12.	MSp	OVVaT, IKSP	bez finančních nákladů	Podrobná informace o postupu meziresortního jednání o sjednocení vykazování recidivy, propojení databází a statistik a vytvoření nástroje k evaluaci účinnosti intervencí z pohledu recidivy, závěrečná zpráva			

Příloha D: Příkaz k dodání do výkonu trestu

ČESKÁ REPUBLIKA
Obvodní soud pro Prahu ...
adresa soudu

V trestní věci:
proti
pro trestné činy podle

vydává podle § 321 odst. 3 tr. řádu

Příkaz k dodání do výkonu trestu

tak, aby po vypátrání pobytu byl policejním orgánem dodán do výkonu trestu odnětí svobody do nejbližší věznice:

1. Jméno a příjmení:				
2. (též rodné jméno a přezdívk)				
3. Datum, místo a okres narození:				
4. Stav:	národnost:	státní příslušnost:		
5. Povolání poslední:				
6. Bydliště poslední:				
7. Bydliště dřívější:				
8. Jméno a adresa podniku, v němž byl posledně zaměstnán:				
9. Jméno a bydliště rodičů:				
10. Jméno a bydliště manželky (družky):				
11. Popis osoby :				
čelo:	výška:	postava:	vlasy:	obličej:
chůze:	oči:	uši:	nos:	vousy:
znalost řeči:			zvl.znamení:	
11. O vypátrání pobytu bylo žádáno dne				
12. Rozhodnutí: specifikuj rozhodnutí				
13. Trestný čin pro který byl odsouzen: §337 odst.1a				
14. Výše uloženého trestu odnětí svobody: výše trestu				
15. Orgán provádějící vyšetřování a jednací číslo spisu: vyšetřující orgán				

Policejní orgán nechť neprodleně podá informaci o tom, zda byl odsouzený do výkonu trestu dodán, případně jaké okolnosti dodání do výkonu trestu brání.

Jelikož odsouzený k výzvě soudu ve stanovené lhůtě nenastoupil k výkonu trestu odnětí svobody, policejní orgán nechť prošetří, zda se nedopustil trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku.

Policejní orgán nechť vede pátrání po výše uvedené osobě na území všech států Shengenského prostoru.

V Praze dne

předseda senátu

Za správnost vyhotovení:

Poučení:

Jednotlivé údaje vyplňte co nejpřesněji podle spisů. Nelze-li některý údaj zjistit, napište v příslušné rubrice „neznámo“; platí to i o popisu osoby.

Příkaz k dodání do výkonu trestu zašlete ve dvojím vyhotovení na doručenkou tomu okresnímu ředitelství Policie ČR, v jehož obvodu měla hledaná osoba poslední bydliště, a není-li známo, tomu v jehož obvodu měla hledaná osoba bydliště dřívější. Nejsou-li údaje o bydlišti známy, zašlete žádost tomu, do jehož obvodu patří útvar Policie, který prováděl vyšetřování. Pokud hledaná osoba trvalý pobyt v ČR neměla, požádejte o její vypátrání ředitelství, v jehož obvodu hledaná osoba spáchala trestný čin. Nelze-li místo spáchání trestného činu zjistit, nebo toto místo je v cizině, požádejte o vypátrání ředitelství v místě příslušného soudu.

Pominou-li důvody příkazu, odvolajte jej ihned u toho ředitelství, jemuž byl příkaz zaslán.

(Tr.ř. č. 59c - příkaz k zatčení - 1. strana)

Příloha E: Příkazy k propuštění

spisová značka: _____

Trestní věc proti:

pro

Příkaz k propuštění obviněného z vazby

věznice č. 1, _____,

na vědomí dáno věznici č. 2, _____

Příkazuji, aby obviněná _____, narozená _____, místem narození Praha 4 byla
ihned z vazby propuštěna na svobodu.

O provedení podejte zprávu.

Praha _____

soudkyně _____

telefon: _____

za správnost vyhotovení: _____

Jednací číslo: _____

Trestní věc

proti odsouzenému: _____

Příkaz k propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody

věznice _____

Příkazuji, aby odsouzený: _____

byl ihned propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody na svobodu.

O provedení podejte zprávu Obvodnímu soudu pro Prahu _____

V Praze dne _____

Příloha F: Příkaz k přijetí do vazby

Jednací číslo:

Příkaz k přijetí do vazby

Vazební věznici v _____

Přikazuji, aby byl(a) přijat(a) do vazby obviněný(á)

1. Jméno a příjmení : _____ st. občanství: _____

2. Datum a místo narození : _____ r.č. _____

3. Bytem: _____

4. Naposledy zaměstnán(a) u : _____

5. Stíhán usnesením _____ ze dne _____

sp.zn. _____

Pro **úmyslný- nedbalostní** trestný čin podle § _____ trestního zákona

6. Obviněný byl vzat do vazby usnesením _____

ze dne _____

z důvodů uvedených v § 67 písm. _____ tr.řádu

§ 350c odst. 1

§ 381 odst. 1

7. Vazba obviněného se počítá ode dne _____ od _____ hod.

8. Vyšetřování je vedeno u _____

pod sp.zn. _____

9. Jména, příjmení a data narození spoluobviněných ve vazbě - výkonu trestu odnětí svobody _____

vzatých do vazby z důvodů uvedených v §

9a) Dozor vykonává OSZ ... pod sp.zn. : _____

IZK67/2011

10. Obviněný **byl - nebyl** dříve odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody

10a) Soudem ustanoven obhájce: _____

11. Případné upozornění na bezpečnostní opatření, zdravotní stav obviněného a jiné závažné

okolnosti : _____

12. Obviněný byl předán k provedení eskorty do vazební věznice dne 18.01.2019

v 08:05 hodin

V Praze

Dne:

Kulaté razítko
Soudce:

Za správnost:

Příloha G: Návrh na povolení opustit věznici

Vazební věznice

NÁVRH NA POVOLENÍ OPUSTIT VĚZNICI

- přerušení výkonu trestu - § 56/1 zákona

Ods. i. kód.: XXXXXX jméno: XXXXX příjmení: XXXXX nar.: XXXXX

délka trestu: XXXX

konec trestu: XXXXX

typ věznice: ostraha se středním stupněm zabezpečení

na dobu od XXXXX hodin do XXXXX hodin

Místo pobytu: XXXXX

Kontaktní osoba: XXXXX

Odůvodnění:

Vězněné osobě navrhuji přerušení výkonu trestu za příkladné plnění pracovních povinností v období měsíců červen – červenec roku 2018. Vězněná osoba byla do výkonu trestu odnětí svobody dodána Policií České republiky. Trest odnětí svobody pro ustanovení § 337/1f za nenastoupení do výkonu trestu odnětí svobody jí byl již pravomocně uložen. S danou skutečností a s pobytem ve výkonu trestu odnětí svobody je vězněná osoba smířena. Z dostupných informací není s vězněnou osobou vedeno další trestní řízení. Program standardního zacházení plní, je zařazena v I. PSVD. Za dobu výkonu trestu byla vězněná osoba celkem 18x odměněna. Kázeňsky trestána nebyla. Kriminogenní rizika jsou průběžně snižována. Vězněná osoba je od XXXXX zařazena na pracovišti s volným pohybem. Za protiprávní činnost násilné povahy, protiprávní činnost se sexuálním ani s drogovým kontextem nebyla v minulosti odsouzena. Aktuální a ostatní trestná činnost obsahuje drogový kontext. Vězněné osobě byla 5krát povolena účast na akci mimo věznici v doprovodu zaměstnance Vězeňské služby České republiky dle § 52/6 bez negativních poznatků. Dále absolvovala 3krát opuštění věznice v souvislosti s návštěvou dle § 45/2 g na 3, 8 a 24 hod. Přerušení výkonu trestu dle § 56/1 ZVTOS již bylo realizováno v roce 2018 v celkové délce 11 dnů. Vzhledem k dosavadnímu průběhu výkonu trestu a kladné spolupráci při naplňování účelu výkonu trestu odnětí svobody lze předpokládat, že přerušení výkonu trestu nezneužije.

hodnost, titul, funkce, jméno a příjmení

Rozhodnutí ředitele vazební věznice – věznice o povolení opustit věznici

S C H V A L U J I - N E S C H V A L U J I

Vrchní rada
ředitel vazební věznice

V Praze dne

Odsouzená byla s návrhem seznámena dne:

.....

podpis odsouzené

*Nehodící se škrtněte

Stanovisko členů odborné komise k návrhu:

Funkce	stanovisko	datum	Jméno a příjmení	podpis
Předseda odborné komise	Ano - ne	
Vedoucí odd. výkonu trestu	Ano - ne	
Vychovatel	Ano - ne	
Speciální pedagog	Ano - ne	
Psycholog	Ano - ne	
Sociální pracovník	Ano - ne	
Vedoucí odd. věz. stráže	Ano - ne	
Příslušník odd. prevence a stížností	Ano - ne	
Zaměstnanec odd. správního	Ano - ne	
Další zaměstnanci	Ano - ne	
	Ano - ne	
	Ano - ne	

Komise **d o p o r u č u j e** - **n e d o p o r u č u j e** povolení opustit věznici podle návrhu.

Předseda odborné komise:

Rada

1. zástupce ředitele vazební věznice

V Praze dne:

**Nehodící se škrtněte*

Příloha H: Žádost odsouzeného o povolení telefonních čísel

Vězeňská služba ČR

Žádost odsouzeného/ho o povolení telefonních čísel z důvodu zajištění kontaktu s osobou blízkou

jméno a příjmení odsouzené/ho

datum narození

ubytovna /ložnice (cela)

Prohlašuji: Níže uvedené osoby, jsou pro mne osobami blízkými ve smyslu § 125 TZ:

Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém (otec, matka, děd, babička, děti, vnuci), osvojitel, osvojenec a manžel (pokud manželství trvá). Jiné osoby v poměru rodinném (teta, strýc, neteř, synovec, bratranec, sestřenice) nebo obdobném (druh, družka, osoby sešvagřené, vztah jednoho manžela k příbuzným druhého) se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pocítovala jako újmu vlastní.

jméno osoby	telefonní číslo	vztah	trvalé bydliště
	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
	5.		

Prohlašuji: Přestane-li některá z výše uvedených osob splňovat vymezení osoby blízké, ohlásím tuto skutečnost bezodkladně svému vychovateli. Žádané osoby k telefonnímu kontaktu se v minulosti **nacházely – nenacházely***) ve výkonu trestu odnětí svobody. Je mi známo, že uvedení jakéhokoli nepravdivého údaje je kázeňským přestupkem.

Dne: _____

_____ podpis ods.

Stanovisko vychovatele: **doporučuji - nedoporučuji***)

Dne: _____

_____ jméno, podpis

Stanovisko soc. pracovníka: **doporučuji - nedoporučuji***)

(s důrazem na trestní minulost žádaných osob)

Dne: _____

_____ jméno, podpis

Rozhodnutí vedoucího oddělení VT: **povoluji – nepovoluji***)

Dne: _____

Vrchní komisař

vedoucí oddělení výkonu trestu

Žadatel/ka seznámen/a s rozhodnutím dne :

_____ Podpis

*) nehodící se škrtněte

Pozn. –po seznámení žadatele s vyřízením založit kopii do OK a originál do osobního spisu odsouzené/ho

Příloha I: Žádost o povolení návštěvy

ŽÁDOST O POVOLENÍ NÁVŠTĚVY

Jméno	příjmení	datum narození	cela

Žádám o povolení návštěvy pro tyto osoby:

jméno	příjmení	příbuzenský vztah	přesná adresa
1.			
2.			
3.			
4.			

Datum:

Podpis obviněného

Příloha J: Žádost o umožnění telefonického hovoru

Vazební věznice

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ TELEFONICKÉHO HOVORU NA POVOLENÁ TELEFONNÍ ČÍSLA

.....
jméno, příjmení vězněné osoby

.....
datum narození

.....
umístění

Žádaný datum hovoru: Čas (orientační):

Důvod žádosti:

☐	kontakt s rodinou	☐	kontakt s obhájcem (advokátem)
☐	kontakt s osobou blízkou	☐	kontakt se státním orgánem
☐	kontakt s osobou jinou než blízkou	☐	kontakt s ambasádou

Datum :

podpis vězněné osoby:

Záznamy o realizaci:

Žádost předložena VD dne:

Realizoval dne:

.....
podpis vrchního dozorce / dozorce

Příloha K: Zaslání balíčku a žádost o povolení návštěvy

Zasílání balíčku pro odsouzeného – „balíčenka“

ADRESÁT	HMOTNOST	
VAZEBNÍ VĚZNICE	do 5 kg včetně obalu !	
Jméno:		povolení vydat
Příjmení:		
Datum narození:		
Ubytovna:		razítko vazební věznice
Druh balíčku : NB T CV PZ (nehodící se škrtněte)		
NA LEPTĚ		
NA BALÍČEK VMÍSTĚ PRO ADRESÁTA (respektujte prosím vložené poučení o obsahu balíčku)		

Žádost odsouzeného/né o povolení návštěvy

ŽÁDOST ODSOUZENÉHO/NÉ O POVOLENÍ NÁVŠTĚVY			
identifikační kód	jméno:		příjmení
Žádám o povolení návštěvy pro tyto osoby			
jméno	příjmení	příbuzenský vztah	přesná adresa
1.
2.
3.
4.
Termin požadované návštěvy:			
datum: podpis odsouzené/ho:			
od do			

Příloha L: Vybrané vazební věznice v České republice

Vazební věznice České Budějovice

Vazební věznice Hradec Králové

Vazební věznice Liberec

Vazební věznice Litoměřice

Vazební věznice Olomouc

Vazební věznice Ostrava

Vazební věznice Praha Pankrác

Vazební věznice Praha Ruzyně

Vazební věznice Teplice

Příloha M: Vybrané věznice v České republice

Věznice Bělušice

Věznice Břeclav

Věznice Heřmanice

Věznice Karviná

Věznice Mírov

Věznice Plzeň

Věznice Příbram

Věznice Valdice

Věznice Světlá nad Sázavou

Věznice Znojmo

Věznice Stráž pod Ralskem

Věznice Rýnovice

Příloha N: Ústavy výkonu zabezpečovací detence

Věznice a ÚVZD Opava

Vazební věznice a ÚpVZD Brno

Příloha O: Vazební věznice Praha Ruzyně – cely před rekonstrukcí a po ní

Vazební Věznice Praha Ruzyně – cely před rekonstrukcí

Vazební Věznice Praha Ruzyně – cely po rekonstrukci

Příloha P: Zaměstnávání vězňů

Ústavní kuchyně ve Vazební věznici České Budějovice

Ústavní kuchyně ve Věznici Heřmanice

Věznice Nové Sedlo – obšívání volantů do osobních automobilů

Vazební věznice Praha Ruzyně – třídění komunálního odpadu

Kovářská dílna ve Věznici Všehrdy

Věznice Příbram – práce ve vnitřní režii – údržba

Včelařské hospodářství ve Věžnici Jiřice

Příloha Q: Volnočasové aktivity

Kulturní místnost pro sportovní aktivity ve Vazební věznici Litoměřice

Zahradkářský kroužek ve Vazební věznici Hradec Králové

Vzdělávací projekty zaměřené na profesní oblast ve Věznici Příbram

Tělocvična pro vězněné osoby ve Vazební věznici Praha Pankrác

Terapeutická místnost ve Vazební věznici Ostrava

Akvaristický kroužek ve Věznici Kynšperk nad Ohří

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jan Šubrt

Obor: 6208R020 – Bezpečnostní studia (Bc. BS)

Forma studia: Bakalářské kombinované

Název práce: Struktura a fungování Vězeňské služby České republiky

Rok: 2019

Počet stran textu bez příloh: 57

Celkový počet stran příloh: 40

Počet titulů českých použitých zdrojů: 24

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 8

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Víšek